Ketabton.com

کتاب نوم : ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیر مدنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ځانګړتیاوی :

دکتاب نوم :سازاوسرود د اسلام اوطب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیرمدنی

دچاپ شمیر : 1000 جلد .

چاپځی : کابل

چاپ نوبت : دوهم

کال: 1402

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء

ددغه اثردوهم چاپ دخپلو والدینو روحونو او دخپل مشر ورور مرحــوم استاد ملنګ علمیار اوټولوهغوشهیدانو روحونوته ډالی کــــوم چی داسلام څخه ددفاع په خاطـریی قربان کړی روحونه یی دی ښاد ،یاد یی دتل، او اخروی لاره یی د روښانه وی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبو فهرست

سریزه 1

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل: 3

د ساز او سرود دحرام والي په هکله دنبوي احادیثو دلیلونه: 7

دساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرګندونې : 12

په اسلام کې د فاسق حکم دادی: 14

استثناء (ځانګړتیا): 17

امام ابن حزم (رح) او دسندرو روا والي : 19

د اسلامي ترانو او شعرونو د ویلو حکم: 21

د ساز اوسرود دوهمه برخه: .... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

په دنیوي ژوند کښې د ساز اوسرود ځینې اغیزې: 24

دنبوي سیرت په غونډوکي سازاوسرود: 25

آیا واقعا سازاوسرود دروح غذا اودوصال سبب دي: 26

سندري او نشه یي توکي 27

ساز اوسرود دطب له نظره: 28

پدي اړه باید پاملرنه وشي چي : 28

دذهني او عصبي مرضونو په تداوي کښې دساز او سرود رول: 29

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسازاوسرود مهم او خطرناك تاثيرات اواغيزي : 29

ساز او سرود دزړه دسکتې اوټکان سبب کيږي: 30

ساز اوسرود دوينې دفشارسبب کيږي: 30

ساز او سرود دارادې دسستوالي لامل دی: 31

ساز اوسرود دسستی اوکسالت لامل دی: 31

ساز اوسرود دفکري رکود اوتاريکی لامل دي: 31

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه ورلولامل دی: 31

سازاوسرود دباصرې (ليدنې) حس له منځه وړي: 32

سازاوسرود داخلاقي فساد اوهلاکت لامل دی : 32

سازاوسرودداحساساتو اوعواطفو دمنځه وړونکی: 33

دساز اوسرود ډيربداثرات دانسان په وجودکې: 33

يو مهم ګواښ: 34

تجربه اواعترافونه: 34

موسيقي داستعماردکاري وسائلو څخه ده: 36

ځوانان دفساد اوفتنې په ډنډکښې: 36

الف: تحريکوونکي سازاوسرود : 36

ج: دساعت تيري غونډې اومجلسونه : 38

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

سریزه

الحمدلله وکفی والصلاة والسلام علی نبیه المصطفی وآله المستکملین الشرفاء و صحابته الاتقیاء وبعد:

مسلمانانو د اسلام ترسیوري لاندې په قدر اوعزت سره ژوندتېراوه، دعبادت مزه یې په څرګندډول احساسوله، ددې دین په درشل کې دایمان خونددیقین ډاډ او اطمئنان، دطاعت مینه او ددې مبارك دین لاربښوونوېې د بې لارئ او فساد غوښتنې په مقابل کې دیوکلك دیوال او نه ماتیدونکي سنګر حیثیت ځانته خپل کړی وه، چې انسان له بدیو اوګناهونو څخه وساتي، د نفسي غوښتنو منلو څخه یې ژغوري اوټول غمونه او خپګانونه یې له منځه وړی ، ددې خوندورو حالاتو په لیدوسره د اسلام دښمنان په آرام کېنه ناستل، بلکې د مسلمانانو پر ضدیې نوې توطیې پیل کړې، چې د هغوله جملې څخه په نوې بڼه دساز او سرود خپرول وو. ساز کوونکو ته یې د هنر مندانو نوم ورکول ، البته زمونږ شتمن او بډای هیواد وال په دې ډګر کې ډیر وړاندې دي، خپلو شتو او مال ته مغروردي، خو په حقیقت کې لوی مالدار او پانګوال هغه څوك دی، چې دالله پاك له دین سره یې دوستي وکړه، که څه هم په دنیا یې لحاظ فقیر وي، خو ډیرزیات فقیر او مفلس هغه څوك دی، چې دالله جل جلاله له دین سره یې دښمني وکړه، که په دنیا یې لحاظ سره مالدار هم وي.

د یو غیرتي مسلمان لپاره ډیر د خپګان او افسوس ځای دی، چې ګوري ځینې مسلمانان خپله نیکبختي او خوښي په نورو دینونو کې لټوي، حال دا چې دغه خوشحالي یوازې په اسلام کې ده اوبس.

همدارنګه زهر ددوا پر ځای استعمالوي، روغتیا او جوړښت په نفسي غوښتنو او شهوتونوکې لټوي او له دوی څخه نن ورځ داسې ډیرخلك شته، چې خپل پام یې دسندرو، ساعت تیریو او د سازو سامان آلاتو ته اړولی دی. تردي، چې دایې خپل مصروفیت او دنده ګرځولې ده، او ددې د خپرولو لپاره یې خپل لاسونه رابیډوهلي، چې د شهوت پرستئ ساز او سرود په اوریدلو سره مبتلاشوي او په باطله لارروان شوي دي . خوددې کار د رواوالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

لپاره يې داسې خوشي اوبې ځايه دلايل، باطل اقوال او ويناوې خپل حجت او دليل ګرځولي، چې هيڅ يو يې هم صحت نه لري .

ځينې خلك داسې هم دي، چې د ساز اوسرود د خپرولو لپاره لامل دا ښيي، چې په دې ناروا عمل سره زړونه نرميږي، احساس ويښيږي، عاطفې ته نمو او وده ورکوي!!! مګردادليل سم او پرځای نه دی، بلکې دغه کارنفساني شهوات او ناروا غوښتنې را ولاړوي، که چېرې ددوی خبره رښتيا وای، نو د سندر غاړو زړونه به نرم وای او د ښو اخلاقو څښتنان به وو، مګر بالعکس ټول يې په کږه لاره روان، د بدواوناوړه اخلاقو لرونکي دي .

اې د الله جل جلاله بندګانو! که څوك د ساز اوسرود په حرام والي شك لري، نو داشك او شبهه دې لرې کړي، دالله جل جلاله په کتاب او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم په سنتودې يقين او باور وکړي، چې دا کار ناروا او حرام دی، په قرآن کريم او نبوي احاديثو کې يې زيات زيانونه په ګوته شوي دي، په دې اړه د قرآن کريم او حديثو زيات نصوص او څرګندونې شته، چې د سندرو په حرام والي ښکاره دليل دی، څوك، چې دا کار روا بولي او ياېې په روا والي او دغه کارته په دوام ورکولو ټينګارکوي، د الهي عذاب خبرداری ورکړل شوی دی، د مؤمن مسلمان لپاره د قرآن کريم او صحيحو احاديثو څخه يو دليل هم کافي دی، سره ددې، چې په دې موضوع کې زيات دلايل موجود دي. په يقيني ډول الله جل جلاله په خپل سپيڅلي کتاب کې فرمايلي دي (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا [الأحزاب/36]

ژباړه:او نه دی روا هيڅ مؤمن سړي او نه هيڅ مومنې ښځې ته، کله چې حکم وکړي الله او د الله رسول، په يو امر(کار)کې دا چې وي دوی ته اختيار له امره (کاره) خپله په خلاف د امرالله او درسول هېڅ، او هر څوك، چې اطاعت نه کوي دالله او ددغه رسول د الله، پس په تحقيق سره ګمراه شو په ګمراهۍ ښکاره سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

دسازاو سرود خطر د شریعت ا و طب له نظره ، چې دا د خلکو په منځ کې، په ځانګړي ډول دځوانانو په منځ کې د فساد او فتنې له لاملونو څخه دي، نو ماوغوښتل، چې په دې لیکنه کې د ساز او سرود په هکله د قرآن کریم، نبوي احادیثو ،علماء کرامو او طبی ماهرینو دریځونه وړاندې کړم، له دې څخه زما یوازنی موخه دالله جل جلاله ددین خدمت ا و د مسلمانانو لپاره ګټه رسول دي او بس.

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې په خپل فضل اوکرم سره دا لیکنه ګټوره ثابته کړي او د خپلې رضا لپاره يې وګرځوي، همدغه الله جل جلاله زموږ لپاره بس او ډیر ښه وکیل دی .، په پای کی باید ووایم چې دغه کتاب می په دوه فصلونو کې لیکلی : لومړی فصل ساز او سرود د اسلام له نظره ، دوهم فصل ساز او سرود د طب له ، ، همدارنګه سریزه ، آخری پایله ، د محتواياتو او اخځلیکونو فهارس می هم ورته برابر کړی دی ، تر څو لوستونکو ته ګټور ثابت شی .

د غنااو مزامیرو تعریف :

غنا سندرو ته وايي چې : درواغو،فحشآء او عشق بازۍ ته جذب او نور لهو لعب پکې وي او مزامیر د موسیقی آلاتو ته وايي .
د موسیقی تعریف: موسیقی یو یونانی لفظ دی چی ښه اواز لرونکو آلاتو ته وایی لکه (سیتار، ډول، تنبور، غجک، سورنی، رباب، دیراه، شپیلی،اوداسی نور

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل:

الله جل جلاله فرمايلي دي (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ [القمان/6]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : (او ځيني له خلکو څخه هغه څوك دي، چې پيري (اخلي) عبثي او بيهوده خبرې لپاره ددې، چې وښويوي (خلك) له لارې دالله جل جلاله نه، بې عمله په عاقبت د خپل فعل، او چې ونيسي (دالاره ياآياتونه) په ټوکومسخرو، دغه (کسان) شته دوی ته عذاب سپکوونکی)

حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنه، چې يو جليل القدر صحابي دی وايي :

(لهو الحديث) سندرو ته وايي، مجاهد رحمت الله عليه وايي (لهو) :ډول (طبل) ته وايي دغه قول يې په تفسير طبر ي کې راوړی، حسن بصري رحمة الله عليه وايي: دغه ايت د ساز او سرود په هکله نازل شوی دی، په دې اړه تفسير ابن کثير وګورئ .

ابن قيم رحمة الله عليه وايي: داخبره کفايت کوي، چې صحابه وو رضی الله عنهم او تابعينو د(لهو الحديث) معنی په سندرو سره کړې ده. دا تفسير د حضرت عبدالله بن عباس او ابن مسعود رضی الله عنهما څخه په صحيح سند روايت شو ی دی .

ابو الصهباء رحمت الله عليه وويل: ما د الله پاك ج ددې فرمان په هکله (ومن الناس من يشترى لهو الحديث) دعبدالله بن مسعو د رضی الله عنه څخه پوښتنه وکړه، نو هغه مبارك وويل: زما دې په هغه ذات قسم وي، چې پرته له ده څخه بل حق معبود(الله) نشته د(لهو الحديث) څخه مطلب سندرې دي، داخبره يې درې ځله تکرار کړه، همدا ډول دحضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه څخه داخبره ثابته ده، چې د (لهو الحديث) معنی سندرې دي، په دې اړه د اغاثةاللفها ن کتاب وګورئ .[1]

–پدی اړه اغاثة اللهفان د امام ابن القيم کتاب وګوری .[1]

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه ددې مبارك آيت په تفسير کې لاندې علماء کرامو هم همداسې څرګندونې کړې، لکه جابر رض، عکرمه رض، سعيد بن جبيررض، مکحول، ميمون بن مهران، عمرو بن شعيب، على بن بديمه رحمهم الله او داسې نور .

امام واحدي رحمه الله وايي: دغه آيت په دې تفسير سره د سندرو په حرام والي دلالت کوي، په دې اړه اغاثه اللهفان کتاب وګورئ .

بې شکه امام حاکم په خپل مستدرك على الصحيحين کې د صحابي د تفسير په اړه ويلي: ددې علم څښتنان بايد پوه شي، چې د صحابي تفسير څکه دامام بخاري او امام مسلم په اند مسند حديث بلل کيږي،چې دوحی راتلل او د قرآن کريم نازليدل يې ليدلي دي او امام ابن قيم رحمه الله په خپل کتاب اغاثة اللهفان کې دامام حاکم رحمه الله په دې خبره زياتوالی کړی او ويلي يې دي، چې دامام حاکم (رح) په خبره کې که څه هم بايد تامل او فکر وشي، خوبې له شکه دا تفسير د وروستنيو خلکو له تفسيره ډير غوره دی، چې بايد ومنل شي او قبول کړی شي، څکه صحابه کرام د قرآن کريم په مطلب په دې امت کې ترټولو ښه پوه دي، قرآن کريم ددوی په وخت کې نازل شوی او دوی ددې امت لومړني خلك دي، چې همدې سپېڅلي کتاب ورته خطاب کړی دی، په يقيني ډول يې له پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه په علمي او عملي ډګر کې ددې تفسير ليدلی دی او بې له شکه دوی فصيح عربان وو، نو ددې لاملونو په مو جوديت کې ددوی له تفسير څخه بل لوري ته اوښتون ناشوني دي .

الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا [الإسراء/ 64] [2]

---

[2] -اسراء سورت ۶۴ آيت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: او وخوځوه هغه څوك، چې طاقت درسيږي په هرهغه باندې له دوی نه په غږ خپله سره (فسادته) او راكاږه (راتېول کړه ګمراهی ته) پردوی سپاره خپل او پياده خپل، شريك شه له دوی سره په مالونو کې او په اولادونو کې او وعده کوه له دوی سره (ددروغو) او نه کوي وعده له دوی سره شيطان، مګر(په) فکر باطل (او فريب سره چې خطا ورته ثواب ښکاروي).

په جلالين کې د (استفزاز) معنی په (استخف) سره راغلې يعنې (صوتك) ستا په بلنه او دعوت، چې په ساز او سرود سره ده او بلنه دګناه هر بلونکي ته هم ده، همدارنګه دا تفسير ابن كثير او طبري له امام مجاهد څخه نقل کړی دی، همدا ډول امام قرطبي ددې مبارك آيت د تفسير په اړه ويلي دي: په دې آيت کې هغه څه دي، چې د ساز او سرود حرام والی ثابتوي او همدارنګه د شيطان غږ د هغه عمل او کړنه او کوم څيز، چې شيطان ته د خوښی وړوي او پرې خوشحاله كيږي، ددې ډول څيزونو څخه ځان ساتل په هرچا لازم او ضروري دي.

الله جل جلاله فرمايلي دي : (وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [الفرقان/72][3]

ژباړه :او(بندګان دالله) هغه کسان دي، چې نه حاضريږي نه شامليږي په باطلو کې (يانه وايي شاهدي په دروغو) او کله چې تيريږي پرچټي (بيكاره) كارونو، نو تيريږي ځان ساتونکي (مخ ګرځوونکي له هغوی نه)

حافظ ابن کثير په خپل تفسير کې دمحمد بن حنيفيه رحمه الله قول راوړی، چې ويلي يې دي: (زور) لفظ دسندرو په معنی سره دی، اما م قرطبي په خپلو تفسيرونو کې له مجاهد رحمه الله عليه څخه دالله جل جلاله ددې قول په هكله چې فرمايي : والذين لايشهدون الزور) داسې وايي : يعنې سندرې نه اوري.

امام طبري رحمه الله په خپل تفسير کې وايي: اصل (زور) لفظ د يو شي ښايسته کولو ته وايي او د يو څيز د خپل ځرنګوالي او صفت برعكس انځورول او ښودل دي، ترديې چې ځنې وخت د حق اوريښتنولی ګومان پرې

---

[3] – الفرقان سورت ۷۲ آيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي او په حقيقت کې دا باطل وي او په دې کې سندرې هم شامليږي، ځکه سندر غاړي خپل غږ جګوي او ښکته کوي يې او ښايست ورکوي تردې، چې له اوريدونکي څخه يې د خوند اخيستلو هيله پيداکوي. په دې اړه داامام طبري تفسير وګورئ.

د الله جل جلاله په دې قول کې (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا) امام طبري په خپل تفسير کې ويلي دي: کله، چې په باطل مجلس تيريږئ کوم ناروا شی ترې ووينئ اوياېې واورئ، په عزت ترې تيريږئ، په داسې ډول، چې اوريدل يې نه غواړئ لکه ساز اوسرود.

د ساز او سرود دحرام والي په هکله دنبوي احاديثو دليلونه:

د موسيقی ټول آلات حرام دي بغير له دف يا چمبه او يا دائره څخه هغه هم د ښځو د پاره د خاصو شرايطو په چوکات کې په نکاح کې چې د خاصو شرايطو په نظر کی نيولو سره وی .

او همدارنګه په اختر کې د وړو نجونو سندرې د غيرت او شهامت د تشويق د پاره ، نه د فحشاء ، يارئ ، عشق بازئ د جذب د پاره له څنګه چې تاسې اشاره ورته کړی ده هغه حديث شريف په لاندې ډول دی :

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ الله عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ، تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ، فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي، وَقَالَ: مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: «دَعْهُمَا». فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا. (بخارى:949)[4]

ژباړه : ام المومنين عايشه رضی الله عنها وايي : (د اختر په ورځ) دوو وړو نجونو زمونږ په کور کې د بعاث د جګړې سندرې ويلې چې دا مهال جناب رسول الله صلی الله عليه وسلم راغی او د آرام د پاره خپل استراحت ځای ته لاړ او مبارکه چهره يې تغير کړه .څو لحظې وروسته ابوبکر رضی الله عنه کور ته راغی او ددې صحنې په ليدلو يې

---

4. –صحيح البخارى ٩۴٩ نمبر حديث شريف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه سرزنش کړمه او ويې فرمايل : د پيغمبر په کور کې د شيطان آواز ؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم ابوبکر ته مخ واړولو او يې فرمايل : هغوی پر خپل حال پريږده . عايشه رضی الله عنها وايي : وروسته له دې چې ابوبکر رضی الله عنه په بل کار مشغول شو ، ما په اشاره سره هغوی ته وويل چې ځئ لاړې شئ . او هغوی لاړې .

نو اوس تاسې ووایاست چې پورته حديث شريف د نن بې شرمه او فاحشې موسيقی چې زمونږ د ځوان نسل د اخلاقي ، علمي او اقتصادي زوال سبب شوی ده د جواز او رواوالی دليل جوړيدای شي ؟ نه هيڅکله هم نه .

حتې کوم صو فيان چې د نعت ذکر وغيره لپاره د موسيقی آلات کاروي حرام دي هنديه يې په اړه ليکي :

السماع وقول و رقص الذی يفعله المتصوفة فی زماننا حرام لايجوز القصد اليه والجلوس عليه وهو الغناء والمزامير سواء .

كَذَا فِي التَّتَارْخَانِيَّة قال رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى السَّمَاعُ وَالْقَوْلُ وَالرَّقْصُ الذي يَفْعَلُهُ الْمُتَصَوِّفَةُ في زَمَانِنَا حَرَامٌ لَا يَجُوزُ الْقَصْدُ إلَيْهِ وَالْجُلُوسُ عليه وهو وَالْغِنَاءُ وَالْمَزَامِيرُ سَوَاءٌ (فتاوی هنديه 351/5) .[5]

الله تعالی خو په هر څه عالم او ښه خبردار دی

په دې کې شک نشته چې ځنې کسان موسيقي روا بولی ځکه د دا ډول کسانو په اړه رسول الله صلی الله عليه وسلم له پخوا څخه وړاندیز کړي دی او فرمايي :

ليكونن من أمتي أقوام يستحلون الحرو الحرير والخمر والمعازف ....

ژباړه : پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: خامخا به زما له امت څخه داسې ډلې وي، چې زنا کول، دورېښمو جامې اغوستل، شراب څښل، د موسيقی په آلاتو لوبې کول حلال ګڼي او خامخا به ځينې ډلې په لوړ غره اوړي او يو شپون به يې ګډې (پسونه) څروي او د بيګاه له پلوه به يې راولې او دوی ته به کوم فقير او

– فتاوی هنديه ج ۶ ص ۳۶۱ د زيات معلومات لپاره آن لاين اسلامی لارښود وګوری .[5]

(c) ketabton.com: The Digital Library

محتاج د څه ضرورت د پوره کولو لپاره راځي، نو داخلك به ورته وايي، اوس لاړ شه سباته به راشې، نو د شپې به په دوی عذاب راشي او ټول به هلاك شي او غربه پرې را واوړي او کوم خلك، چې ژوندي پاتې شي، هغوی به الله جل جلاله د بیزوګانو او خنځیرانو په څیر وګرځوي او مسخ به یې کړي، چې تر قیامته به د همدوی په شان پاتې شي.[6]

مشهورو محدیثینو ددې حدیث په صحیح والي مهر لګولی دی او صحیح یې بللی دی لکه امام ابن حبان (رح) اسماعیلي (رح) ، ابن صلاح (رح) ، ابن حجر (رح) ، ابن تیمیه رح، طحاوي رحمه الله، ابن قیم رحمه الله، صنعاني رحمه الله او داسې نو رو.

اما م ابن القیم رحمه الله علیه ویلي دي: چاچې ددې حدیث په ضعیف والي (نه صحت) دڅه ویلو خبره کړې، لکه امام ابن حزم رحمه الله غواړي د ساز او سرود په هکله خپل باطل مذهب صحیح وښيي او دده په ګومان سره داحدیث منقطع دی، ځکه امام بخاري رحمه الله په موصول سند سره نه دی روایت کړی، مګر امام ابن صلاح رحمه الله ویلي دي: په دې اړه بایدامام ابن حزم رحمه الله ته هیڅ ونه کتل شي، ځکه دحدیث د ردولو خطاء ډیر لاملونه لري، خو حدیث صحیح دی د صحت په شرط یې اتصال معلوم دی. په دې اړه دامام سفاریني (رح) کتاب :[7]غذاء الالباب شرح منظومه الآداب وګورئ.

په حدیث شریف کې د ساز اوسرود دحرام والي دلیلونه له دوه پلوه څیړل شوي دي او دوو لوریوته یې حرام والی ځرګنددی .

٢- دا حدیث شر یف امام بخاري په ۵۵۹۰ نمبر معلق روایت کړی دی او امام طبري او امام بیهقي وصل کړی دی، په دې اړه سلسله صحیحه د الباني ۹۱ نمبروګورئ .

–غذاء الالباب شرح منظومة الآداب وګورئ . 7

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی: د پغمبر صلی الله علیه وسلم د حدیث لفظ (یستحلون) په دې کې دا ټول یاد شوي څیزونه، چې ساز او سرود هم پکې دي، په اسلامي شریعت کې حرام دي، نو دغه خلك يې حلال ګڼي .

دوهم: ساز او سرود د هغو څیزونو سره یو ځای کول، چې حرام دي، لکه زنا، د شرابو څښل، د نارینه وو لپاره دوریښمو جامو اغو ستل، په خپله په حرام والي دلالت کوي، که داسې نه وای، نو د حرامو څیزونو سره به یو ځای نه یادیدل. په دې اړه شیخ الباني په سلسله صحیحه ۱۴۱-۱۴۰-۱ مخونه وګورئ.[8]

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله علیه ویلي دي: دغه حدیث شریف دساز او سرود په حرام والي دلالت کوي او دمعازف لفظ دعربي ژبې دعلماو په وړاندې د ساز او سرود په ټولو ډولونو دلالت کوي. مجموع الفتاوی کتاب وګورئ .[9]

امام ترمذي په خپل سنن کې روایت کړی، چې جابر رضی الله عنه ویلي دي: پیغمبر صلی الله علیه وسلم له حضرت عبدالرحمن بن عوف سره د خرماوو باغ ته لاړ، په دې وخت کې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم زوی حضرت ابراهیم د مرګ په حالت کې و، پیغمبر صلی الله علیه وسلم ابراهیم په خپله غیږ کې ونیو او سترګې مبارکې یې له اوښکو راډکې شوې، حضرت عبدالرحمن رض ورته وویل: ته ژاړې او موږ له ژړا نه منع کوئ؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایل: زه له ژړا څخه څوك نه منع کوم، بلکې د هغو دوه ډوله بیکاره او بدو غږونو او چیغو څخه یې منع کوم، چې یو د ساز او شپیلی سره دسندرې آواز، او بل د غم په وخت کې چیغې وهل، د مخونو شکول دګریوان څیرول، او کو کارې وهل دي .

اما م ترمذي ویلي دي، دا حدیث حسن دی او شیخ الباني هم حسن ګڼلی صحیح الجامع نمبر ۵۱۹۴ وګورئ.[10]

– سلسلة الاحادیث الصحیحة ص ۱۴۰-۱۴۱.[8]

– مجموع الفتاوی د شیخ الاسلام ابن تیمیه لیکنه .[9]

– صحیح الجامع ۵۱۹۴نمبر حدیث شریف .[10]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: په دوه ډوله آواز لعنت ویل شوی او دالله ج له رحمت څخه لرې دي، یو دسندرې غږ ، بل دغم په وخت کې په آه او افسوس چیغې وهل. [11] د حدیث اسناد حسن دي .

له پیغمبر صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی، چې فرمایلي یې دي: خامخا به زما په امت کې په ځمکه کې ډوبیدل د اسمان له لوري په ډبرو او یاکوم بل څیز ویشتل د شکلو نو بدلیدل (مسخ کیدل) به پیښیږي دا په هغه وخت کې منځ ته راځي، چې خلك شراب وڅښي، سندرغاړو ته پام واړوي او ډولونه ووهي (مطلب دا، چې ساز او سرود خپور کړي) دا حدیث د اسنادو په مجموع سره صحیح دی، [12]سلسله صحیحه ۲۲۰۳ نمبر وګورئ .

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (الله جل جلاله زما په امت د شرابو څښل، قمار وهل په ځانګړې ډول د جوارو او اربشو شراب څښل، ډول وهل، رباب غږ ول حرام کړي او دوترو لمونځ یې راته زیا ت کړی دی) دا حدیث صحیح دی، [13]صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر وګورئ .

دحدیث په متن کې (کوبه) ډول ته وایي (قنین) په حبشي ژبه کې طنبور ته ویل کیږ ي، چې د رباب په څیر وي غذاء الالباب وګورئ .

امام ابو داود (رح) په خپل سنن ابو داود کې له نافع رحمه الله څخه روایت کړی دی، ده وویل: حضرت عبد الله بن عمر رضی الله عنه د شپیلی غږ واوریده بیایې په خپلو غوږونو کې ګوتې ونیولې او له لارې څخه لرې شو او ماته یې وویل: اې نافع ایا څه شی اورې؟ نافع (رح) وایي ماورته وویل: نه، نافع (رح) وویل: حضرت عبد الله رض د خپلو غوږونو څخه ګوتې پورته کړې او ویې ویل : زه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره وم او داسې

- سلسله صحیحه ۴۲۷ نمبر وګورئ .-[11]

- سلسله احادیث صحیحه ۲۲۰۳ نمبر حدیث .[12]

- صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر حدیث شریف . [13]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

څه يې واوريدل او بيايې همداسې کاروکړ (يعنې په غوږونو کې يې ګوتې ونيولې) دا حديث صحيح دی، [14]سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوك ۲۱۲ مخ وګورئ.

امام قرطبي (رح) په دې حديث باندې داسې زياتوالی کړی، زموږ علماء کرامو ويلي دي، که چيرې ددوی کړنه دداسې غږ په اړوند، چې داعتدال څخه هم نه دی وتلی داسې وي، نو څه ډول به ددوی عکس العمل داوسني وخت د ساز او سرود په هکله وه.

په دې اړه جامع القرآن تفسير وګورئ.

دساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرګندونې :

امام عمر بن عبدالعزيز رضی الله عنه ويلي دي، چې د سندرو ويلو پيلامه له شيطان څخه ده، چې پای يې بيا دالله جل جلاله قهر او غصه ده. غذاء الالباب وګورئ .

دساز او سرود اوريدلو په حرام والي زياتو علماء کرامو اجماع نقل کړې ده، چې له دوی څخه امام قرطبي رح، ابن صلاح (رح) ، او ابن رجب حنبلي (رح) د بېلګې په ډول يادولی شو.

امام ابو العباس قرطبي (رح) ويلي دي، سندرې ويل په قرآن او حديثو سره منع دي او همدارنګه يې ويلي دي، شپيلی، رباب او ډول (دموسيبقی ټولو آلاتو) ته دغوږ نيولو په حرام والي کې هېڅ ك اختلاف نه لري، ما له هيڅ يو مخکيني يا وروستني امام څخه چاته، چې د علم په برخه کې ګوته نيول کيږ ي، د حلال والي نه دي اوريدلي، څنګه به ساز او سرود حرام نه وي !!!!!!!، دا د شراب څښونکو او فاسقانو نښې دي او په همدې پيژندل کيږي، د فساد، شهواتو اوبې حيايی علامې دي . کوم شی چې دا ډول صفت او څرنګوالی ولري په حرام

---

[14] – سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوك ۲۱۲ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي کې يې شك نشته او هېڅوك به يې دكوونكي په فسق او ګناه کې شك او تردد ونه کړي [15](الزواجرعن اقتراف الكبائر) كتاب وګورئ .

اما م ابن صلاح ويلي دي، چې د ساز او سرود په حرام والي اجماع شوې، له هرچا څخه چې داجماع داهليت لرونکې وي دساز او سرود دروا والي او ياهم له اجماع سره د مخالفت خبره نه ده ثابته شوې، قاسم بن محمدرحمه الله ويلي دي، چې ساز اوسرود باطل او ناروا دي باطل شی به ضرور جهنم ته ځي .

حسن بصري رحمه الله ويلي دي: كه چيرې په کوم واده کې ساز او سرود وي، نو د هغه د بلنې قبلول نشته جامع قيرواني وګورئ .

امام نحاس (رح) ويلي دي: ساز او سرود په قران كريم او نبوي احاديثو سره منع شوي دي .

امام طبري (رح) ويلي دي: ټولو علماو د ساز او سرود په بدوالي او د هغه په منع كيدلو او نه كولو اتفاق کړی دی، امام اوزاعي رحمه الله وايي: هغه واده ته مه ورځه او ګډون مه پکې کوه، چې په هغه کې ډول، ساز او سرود وي.

ابن قيم دامام ابو حنيفه رحمه الله د مذهب په بيانولو کې ويلي دي: دامام ابو حنيفه رحمه الله تعالی ملګرو د ساز او سرود ټولو څيزونو ته غوږ ايښودل حرام بللي دي، لكه شپيلی، ډول او آن تردې، چې رباب غږول يې هم حرام بللي دي او دابې په څرګندډول بيان کړې، چې دا ګناه ده، كوونکی يې فاسق ګڼل كيږي اوګواهي يې رد كيږي او له دې څخه مهمه خبره لا داده، چې ويلي يې دي: د ساز ا و سندرو اوريدل فسق او خوند ترې اخستل كفر دي. په دې هكله يو حديث راغلی، چې مرفوع نه دی.

---

[15] – الزواجرعن اقتراف الكبائر) كتاب وګورئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دامام ابوحنيفه (رح) ملګرو ويلي: كه چيرې يو څوك د ساز تر څنګ تيريدو، نو پرې واجب دي، چې بايد ډيره هڅه وکړي ترڅو يې غوږونو ته ونه رسيږي (اغاثة اللهفان) كتاب وګورئ.

له امام ابو حنيفه رحمه الله څخه روايت دى، چې ويلي يې دي: ساز او سرود دهغو لويو ګناهونو څخه دى، چې بايد سمدلاسه پريښودل شي، امام سفاريني (رح) په خپل كتاب، غذاء الالباب كې دامام ابوحنيفه رحمه الله د مذهب په هكله ويلي دي:امام ابو حنيفه (رح) ساز اوسرود بدګڼي او ګناه يې بولي، همدا ډول د كوفى داامامانو لكه: سفيان(رح)، حماد(رح)، ابراهيم(رح)، شعبي(رح) او داسې نورهم دا ډول نظر لري.

دساز او سرود د حراموالي په هكله ددوى په منځ كې هيڅ اختلاف نشته، همدا رنګه د بصرې خلك ساز او سرود منع كوي او په دې كې هيڅ اختلاف نه لري، بې شكه دامام ابوحنيفه (رح) شاګرد قاضي ابو يوسف رح د هغه چاپه اړه وپوښتل شو، چې د يو كور له منځه يې د شپيلى او موسيقى غږ واوريد(څه به كوي) ؟ نو ده وويل: دغه كور ته پرته له اجازې ور د ننه شه، ځكه د منكر منع كول فرض دي.

امام مالك رحمه الله د ساز او سرود او د هغه له اوريدلو څخه منع كړې ده، كله، چې دامام مالك (رح) څخه دسندرغاړي او ډول وهونكي په هكله پوښتنه وشوه، ده وويل: اياكوم عاقل هم دا وايي، چې سندرې صحيح دي؟

بلكې زموږ فاسقان او بدكاره خلك داكار كوي، تفسير قرطبي وګورئ.

په اسلام کې د فاسق حکم دادی:

شاهدي يې نه قبليږي، كله، چې مړشي نيكان خلك يې جنازه نه كوي، بلكې بې علمه او لااوبالي خلك يې جنازه كوي، امام ابن قيم (رح) د امام شافعي رحمه الله دمذهب بيان دارنګه واضح كړى دى.

دامام شافعي رحمه الله هغه ملګري، چې دامام په مذهب او لاره ورته معلومه ده په څرګندو ټكوكې د ساز او سرود حراموالى بيانوي او په هغه چاباندې، چې سرود حلال ګڼل ورته منسوب شوي، سخت انتقاد كړى او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بديې پرې ويلي، لکه قاضي ابوطيب طبري(رح)، شيخ ابو اسحاق (رح) او ابن صباغ (رح) . په دې اړه اغاثة اللفهان وګورې .

دساز او سرود په اړه امام شافعي رحمه الله وپوښتل شوهغه وويل : د لومړي ځل لپاره د زنديقانو له پلوه په عراق کې دود او رواج شو ترڅو خلک دالله پاک د ذکر او لمانځه څخه وګرځوي.[16]په دې اړه الزواجر عن اقتراف الکبائر، او مجموع الفتاوی ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وګورئ.

ابن قيم رحمه الله ويلي دي: دامام احمد رحمه الله دمذهب په اړه عبدالله بن احمد دارنګه وضاحت کړی : مامي د خپل پلار (امام احمد) څخه دسندرو د حکم په اړه وپوښتل نو هغه راته وويل: سندرې په زړه کښې نفاق زرغونوي، زما نه خوښېږي، بيا يې دامام مالك رحمه الله قول ذکر کړ، چې ويلي يې دي : دا کار زموږ فاسقان او بدکار خلك کوي. اغاثة اللفهان کتاب وګورئ .

امام احمد(رح) د هغه چا په هکله وپوښتل شو، چې مړشو، يو زوی او يوه سندر غاړې وينځه ترې پاتې شول او دا يتيم ماشوم دوينځې خرڅلاوته اړ شو، امام احمد(رح) وويل: وينځه دې دبې عقلی له امله وپلورل شي، نه دسندرو ويلو له امله، نو ورته وويل شول، چې داديرش زره روپۍ قيمت لري، ښايي که د بې عقلی له امله وپلورل شي، نو بيا يې قيمت شل زره روپۍ کيږي، نو امام احمد(رح) وويل:دا وينځه د بې عقلی له امله خرڅيږي، امام ابن جوزي رحمه الله تعالی وويل: داپه دې دليل، چې سندرې ويل منع دي، که داسې نه وايي، نو د يتيم هلك مال ضايع کول روانه وو.

الجامع لاحکام القرآن وګورئ.

16– الزواجر عن اقتراف الکبائر، او مجموع الفتاوی ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

امام احمد(رح) دساز او سرود د آلاتو لکه، رباب او داسې نورو په هکله په واضح ډول سره ویلي دي، چې که دا آلات ښکاره ولیدل شي او د ماتولو امکان یې وي، باید مات کړل شي.

شیخ الاسلام احمد بن عبد الحلیم حراني رحمة الله علیه ویلي، څلور واړه مذهبونه وایي، چې د ساز او سرود آلات ټول حرام دي، ددې مذهبونو هېڅ یو پیرو ددې آلاتو په حرام والي کې اختلاف نه دی ذکر کړی. مجموع الفتاوی وګورئ.

همدارنګه یې ویلي دي، په دې پوه شه، چې دا ساز او سرود ددریو غوره او بهتره پېړیو دزور او قوت په درشل کې نه په حجاز، شام، یمن، مصر، مغرب، عراق، او خراسان کې ښکاره شوی دی او نه هم پد موده کې نیك، دینداره متقیان عابدان خلك دچکچکو او چیغو سره یوځای د ډول او رباب لپاره را غونډېدل، بلکې دا کار ددوهمې پیړۍ په ورستیو وختو کې رواج شو او کله، چې امامانو ولیده، بدیې وباله او خلك یې ترې منع کول. مجموع الفتاوی وګورئ .

په بل ځای کې یې ویلي: سندرې د بدو نفسونو شراب دي په نفسونو باندې هغه لوبه کوي ، چې د پیالو د لومړني غړپ څخه هم لوړه او چته ده. مجموع الفتاوی وګورئ .

شیخ الاسلام دهغه چا په هکله، چې ساز او سندرو ته غوږ ږدي او اوریدل یې عادت شوي وي، داسې ویلي دي، چې څوك سندرې اوري داسې یې تراغیزې لاندې راشي، چې غږونه یې ویریدلي، بې حرکته چوپ او زړونه یې هغه لوري ته ور اوښتي وي. مجموع الفتاوی وګورئ. شیخ الباني رحمة الله علیه ویلي دي: څلور واړه مذهبونه د ساز او سرود د ټولو آلاتو په حرام والي متفق دي. [17]سلسله صحیحه ۱۴۵/۱.

– سلسلة احادیث صحیحة ج ۱ ص [17]۱۴۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام ابن قیم رحمه الله ویلي دي: ته به داسې څوك ومومې، چې ساز او سرود ته زیاته پاملرنه کوي، مګر په هغه کې د هدایت اوسېې لارې څخه په علمي او عملي ډګر کې کوږ والی موجود وي، د قرآن کریم داوریدولو څخه به یې د ساز او سرود اوریدلوته ډیر زړه کېږي .

په بل ځای کې یې دسندرو په هکله ویلي دي: دغه ساز او سرود د زنا لپاره زینه ده او د شیطان شریکول او د عقلونو پېتول او هغوی ته تغییر ورکول دي، د قرآن کریم څخه د بل باطل او بېهوده څیز په پرتله بندوونکي او مخ اړونکي دي، ځکه نفسونه ساز اوسرود ته زیات میلان لري او هغه یې خوښیږي .

ابن قیم (رح) ویلي: دقرآن کریم مینه او دسندرو غږونه د یو بنده په زړه کې نه یوځای کېږي، زما د په الله جل جلاله قسم وي، چې د چا ساز او سرود عادت وي، نو دالله جل جلاله سره به د شریك نیولو څخه ونه ژغورل شي، نو کله، چې یو څوك په ساز او سرود پورې ونښلي او خپل عادت یې وګرځوي، نو د هر چا غلام ترې جوړکړي، په همدې ډول موږ ته دامامانو او علماؤ کرامو څرګندونې معلومې شوې، چې دساز او سرود دحراموالي او له هغه څخه په منع کیدلوېې بیان کړی دی.

استثناء (ځانګړتیا):

د ساز له آلاتو څخه ددریا د شرنګانیو څخه پرته په اخترونو او د نکاح په مراسمو کې د ښځو لپاره رواه ده، چې استعمال یې کېږي، په دې باندې صحیح دلیلونه موجود دي .

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله ویلي دي، مګر پیغمبر صلی الله علیه وسلم په ودونو او د خو شحالیو په نورو پروګرامونو کې ځینې دساعت تیري لوبې روابللې، چې له هغو څخه یو په ودونو او خوشحالیو کې د ښځو لپاره دریا وهل دي، مګر په هغه وخت کې له نارینه و څخه یوهم داسې نه وه، چې یابه یې دریا وهله او یا به یې لاسونه پړکول او چکچکې به یې وهلې، بلکې په صحیح حدیث شریف کې دا ثابته ده، چې پیغمبر صلی الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم فرمایلي دي، چکچکې د ښځو لپاره او تسبیح د نارینه و لپاره ده، په هغوښځو یې لعنت ویلی، چې ځانونه له نارینه و سره یو شانته کوي او په هغه نارینه و یې هم لعنت ویلی، چې ځانونه له ښځو سره مشابه او یو ډول کوي .مجموع الفتاوی وګورئ.

همدارنګه له حضرت عایشې رضی الله تعالی عنها څخه حدیث روایت شوی، چې ویلي یې دي: حضرت ابوبکر رضی الله عنه زموږ کره راغی او زما سره دوه انصارې نجونې وې، کومې سندرې، چې انصارو د بعاث په جګړه کې ویلې وې، هغه یې زمزمه کولې، حضرت عا یشه رضی الله عنها وایي: دغه دواړه نجونې سندرغاړې نه وې، حضرت ابوبکر(رض) وویل: ایا د پیغمبر صلی الله علیه وسلم په کور کې هم دشیطان شپیلی غږیږي، یعنې سندرې ویل کیږي. په دې ورځ کوچنی اختروه ، نو پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایل: اې ابوبکره، د هر قوم لپاره اختروي او دغه زموږ اختردی. داحدیث صحیح دی. [18]سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وګورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وګورئ.

دا په هغه چا رد دې، چې ددواړو نجونو په دې کړنه او عمل یې د ساز او سرود په روا والي دلیل نیولی. ابن قیم رحمه الله ویلي دي: دحیرانتیا خبره داده، چې تاسو ددوو ماشومو نجونو په سندرو، چې د بلې ماشومې نجلۍ عایشې رضی الله عنها په وړاندې په یادشوي شکل سره یې ویلې دسندرو په روا والي استدلال کوي او دا هم داختریه ورځ دهغه عربي شعرونو تکرارول وو، چې د زړورتیا، جګړو، ښو اخلاقو او نیکو خویونو په هکله ویل شوې وه، نو په هغه باندې نه شي دلیل کیدای، بلکې دا حدیث شریف په اصل کې په همدوی دلیل دی، ځکه حضرت ابوبکر رضی الله عنه دغه کار ته د شیطان شپیلی وویله، پیغمبر صلی الله علیه وسلم داخبره واوریده او رد یې نه کړه او دغو دوو ماشومو نجونو ته یې د ویلواو له هغوی څخه داوریدلو اجازه وکړه، ایا دغه کار

– سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وګورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وګورئ.[18]

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه څه دليل کيدی شي، چې تاسې يې کوئ او په هغه ښه پوه ياست، چې هرناروا عمل پکې وي او هر څوك يې اوري ؟

سبحان الله عقلونه او ذهنونه څنګه ګمراه شول. په دې اړه مدارج السالکين وګورئ.

ابن جوزی رحمه الله ويلي دي: حضرت عايشه رض په دې وخت کې ماشومه وه، له بلوغ څخه ورسته هېڅا له دې څخه د سندرو په هکله پرته له بد ګڼلو بل څه نه دي نقل کړي، قاسم بن محمد (رح) د حضرت عايشې رضی الله عنه وراره و، او له همد ې څخه يې علم حاصل کړی، هغه سندرې بدې ګڼلې او له اوريدلو څخه يې ممانعت کاوه، په دې اړه [19]تلبيس ابليس کتاب وګورئ.

امام ابن حزم (رح) او دسندرو روا والي :

مشهوره او معلومه خبره داده، چې امام ابن حزم (رح) سندرې روا بللې، لکه څنګه يې، چې په خپل کتاب المحلي کې هم ذکر کړي دي، مګر هغه څه، چې غواړو بايدخلك په دې وپوهوو، چې کله د امام ابن حزم (رح) ياکوم بل عالم په اړه واورئ، چې سندرې روا بولي، نو ذهنونوته يې دغه ورځني ساز اوسرود راشي کوم، چې په ټلويزوني چينلونو، راډيوګانو هوټلونو او کانسرتونو کې موجود دي، نو دا ډيره لويه خطا ده، ځکه دا ډول ساز اوسرود هيڅ مسلمان روانه بولي، داسې يولوی عالم خو په ځای پريږده، لکه امام ابن حزم (رح) غوندې، نو ټول علماء کرام دهغه سندرواو ساز په حرام والي سره متفق دي، چې فحشاء، فسق او يا ګناه ته انسا ن کشوي او تشويق کوي يې، موږ د نن ورځې ساز اوسرودوينو، چې څومره ثابت حرام څيزونه پکې منځ ته راځي، د ښځو لوڅ او بربنډ حالت دښځو او نارينه و ګډ بې حيا ګډون او اختلاط، د زنا اوبې لارۍ خواته ښکاره بلنه، د شرابو څښل، په داسې حال کې، چې سندرغاړې لوڅه او يالوڅې ته ورته د مرضي زړونو د بې حيا اووچو سترګو په وړاندې په داسې ډول د مينې او محبت بابولالې وايي، چې احساس او خيال يې په عقل خپلې منګولې

---

[19] - تلبس ابليس کتاب وګوری .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نښلولې وي او ټول کتونکي، ښځې او نارينه کاږه واږه يو په بل ځانونه وراچوي دالله جل جلاله په قهر او نافرمانی کې اخته خپلې غوښې وهي له همدې امله وايو: څوك، چې په خلکو کې دامام ابن حزم (رح) دسندرو دحلال والي خبره خپروي، په دې د پوه شي، چې پرته له کوم قيد اوشرط څخه په ټولنه کې ددې خبر ې خپرول څه تاثير لري، او اغيزې يې څه دي؟ نو دالله جل جلاله څخه وويرېږئ، او په دې پوه شئ، چې ددې کار پايله څه ده؟ او بايد خپل ځان د الله جل جلاله په پاکه او سپېڅلې لاره برابرکړئ، بيا د په دې پوه شي، چې که دکوم شي په اړه امام ابن حزم (رح) اوياکوم بل څوك دحلال والي وايي او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه په څرګند ډول د حرام والي امر راځي، نو تاته د الله جل جلاله په وړاندې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه پرته د بل چا امر منل کومه ګټه نه شي رسولی .

سليمان تيمي رحمه الله ويلي دي: که د دهر عالم اجازه او رخصت په يوه مساله کې ومانه يا د دهر عالم د خطا پيروي او تقليد وکړ، نو په تاکې ټول شر اوبدي راغونډ شول .

بې له شکه، الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَمَا آَتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا [الحشر/7][20]

ژباړه : او هغه څه چې درکړي دي تاسې ته رسول (دالله) نو واېې خلئ، وېې نيسئ، قبول يې کړئ او له هغه څه نه، چې منع کړي يې، (رسول الله) تاسې، له هغه څخه بيرته شئ (مه يې غواړئ)

او همدارنګه الله جل جلاله فرمايلي دي: (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [النور/63] [21]

ژباړه: پس ودويريږي هغه کسان، چې مخالفت کوي له امره (حکمه) ددغه (رسول زما) له دې نه، چې ورسيږي دوی ته څه فتنه (آفت په دنيا کې) يا ورسيږي دوی ته عذاب درد ناك په اخرت کې .

– الحشر سورت ۷ آيت شريف .[20]

– نور سورت ۶۳ أيت . [21]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځومره ښه يې ويلي دي: علم هغه دی، چې الله جل جلاله ويلي وي او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم څخه ثابت شوی وي، بل دامت اجماع ده هڅه اوهاند پکې وکړه او له دې څخه وويريږه، چې د يو فقيه د نظر او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ترمنځ په ناپوهی سره اختلاف منځ ته راوړي .

د اسلامي ترانو او شعرونو د ويلو حکم:

دهغو اسلامي ترانو اوشعرونو حکم، چې د ساز او موسيقی له آلاتو سره مل نه وي په لاندې ډول دي:

د پيغمبر صلی الله عليه وسلم او د هغه د اصحابو کرامو رضی الله عنهم څخه دا ثابته ده، چې شعر يې اوريدلی، په خپله يې ويلی او د بل څخه يې دويلو غوښتنه کړې ده، داکار يې په سفرونو، کورونو، مجلسونو (بنډارونو) او ټولو مصروفيتونو کې په انفرادي (يوازيتوب) کې ترسره کړی، لکه حسان بن ثابت رض، عامر بن اکوع رض، او انجشه رضی الله عنهم چې په يوازيتوب سره او هم په ټولنيز ډول يې هم کړی، چې د خندق په غزا کې د کندې دکيندلو په برخه کې له حضرت انس رضی الله عنه څخه داسې حديث روايت شوی، چې ويلي يې دي: کله، چې پيغمبر صلی الله عليه وسلم وليدل، چې موږ دډيرې سختې لوږې او تکليف سره مخامخ يو، ويې فرمايل: اې الله ج دا ژوندپرته د اخرت له ژوند څخه کوم ارزښت نه لري، ته مهاجرينو او انصارو ته ښه‌نه وکړه، صحابه کرامو په ځواب کې وويل: موږ هغه خلك يو، چې له محمد صلی الله عليه وسلم سره مو په جهاد کولو ترهغه پورې بيعت کړی دی، ترڅو، چې ژوندي يو.[22] داحديث بخاري په ۳-۱۰۴۳ مخ کې روايت کړی دی .

اوهمدارنګه اسلامي ترانې او شعرونه په غونډو او محفلونو کې ويل هم روا دي: ابن ابې شيبه (رح) په حسن سند سره د ابو سلمه بن عبدالرحمن رض څخه روايت کړی، هغه ويلي دي: صحابه کرامو د شعرونو له ويلو څخه مخونه نه وو اړولي او نه کمزوري او ضعيف وو، په خپلو غونډو کې به يې شعرونه ويل، د جاهليت

– صحيح البخاری ج ۳ ص ۱۰۴۳ . [22]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

کارونه به يې بدګڼل، خو کله به، چې له دوى څخه ددين په هکله څه وغوښتل شول (پوښتنه به په ديني مساله کې ترې وشوه) نو دويرې له امله به يې دسترګو سپين او تور سره ګډ شول (ډير احتياط به يې کاوه) [23]مصنف ابن ابي شبيه 8 ټوك 711مخ, دغه د ليلونه دشعرويلو روا والي ثابتوي، اګر که دا شعر د يوکس له خوا وي او ياهم د تراني په څير وويل شي، په داورو حالتو کې روا دي.

په نري ښايسته او لوړ غږ سره شعر ويلو ته ترانه وايي. قاموس محيط.

دتراني ويلو لپاره ځيني قاعدې شته، چې علماو راته ټاكلې او هغه دادي چې:

١ – د تراني ويلو په وخت کې بايد د ساز له حرامو آلاتو څخه کار وانه خيستل شي.

٢ - بايد دومره زيات ونه ويل شي، چې د يو مسلمان عادت وګرځي او په هر وخت کې پرې مصروف وي، چې ددې له امله يې فرضونه او واجبات ضايع او له منځه لاړشي.

٣ - داتراني دښځو په اواز ونه ويل شي.

۴ - په دې ترانو کې بايد بد او حرام الفاظ استعمال نه شي.

۵ - بايد د بې حيا او فاسقو خلکو له غږ سره ورته والى ونه لري.

۶ - بايد ديته پام وشي، چې د تراني دويونكي داسې غږ نه وي، چې اوريدونکی په فتنه کې اچوي او په حركت يې راولي، لكه څوك، چې سندرې او ساز اوري.

ددې موضوع په اړه د زياتو معلوماتو د ترلاسه كولو لپاره لاندې كتابونه وګورئ.

١- الاعلام بنقد الحلال والحرام دصالح فوزان ليكنه .

٢- السماع د امام ابن قيم (رح) ليکنه .

---

[23] – منصنف ابن ابی شيبه ج ٨ ص ٧١١ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ – تحریر آلات طرب د شیخ الباني لیکنه:

په پای کې اما م ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللفهان کې ویلي : په دې پوه شه، چې دسندرو لپاره ځینې خاصیتونه او ځانګړتیاوې شته، چې د هغې په اثر په زړه کې نفاق پیداکیږي اوپرې رنګیږي او داسې زرغون کیږي، لکه په اوبوسره، چې واښه زرغونیږي.

له خاصیتونو څخه يې:

دانسان زړه غافل او مصروفوي، دقرآن کریم د پوهې او په هغه کې د فکر کولو او په هغه د عمل کولو څخه يې بندوي، ځکه سندرې او قرآن کریم په زړه کې هېڅکله هم نه سره یو ځای کیږي، ځکه قرآن کریم انسان د نفسي غوښتنو له قبلولو منع کوي، په عفت او پاکوالي امر ورته کوي، د نفس دغوښتنو، د ګمراهۍ دلاملونو او اسبابو څخه يې لرې کوي، د شیطان له پیروۍ څخه يې منع کوي، خو ساز او سندرې په دغو ټولو دعمل کولو امرورته کوي او ښایسته يې ورته انځوروي، نفسونه يې په حرکت راولي ترڅو د ګمراهۍ لار غوره کړي، داخلي احساسات يې راپاروي او تکلیف ورکوي ترڅو، چې دهرې بدې په لور يې په حرکت راولي، چې په پای کې د روغ او رښتیا سره یوځای کړي، یوه ښکلې خبره ترې راوباسي، نو سندرې او شراب د یوشي غبرګوني ملګری دی، بې حیايي او بدیو ته د رسیدو لپاره د یوه جیلب جوړه آسونه دي .

اې مسلمانانو! خپل ځانونه او غوږونه له ساز او سرود څخه پاك وساتئ، د جنت په باغونو يې خو ندور اوخوشحاله کړئ، دقرآن کریم په حلقوکې ګډون وکړئ، د پیغمبر صلی الله علیه وسلم دخوږو احادیثو له زده کړې څخه ګټه واخلئ، ځکه ددې زده کړه له ګمراهۍ څخه لارښوونه، د سترګو رڼايي, تقوی او پرهیزګارۍ ته تشویق او هڅونه، د زړه ژوند يتوب ، د نفسي غوښتنو څخه لرې والی، چې دا په خپل ذات او اصلیت کې درملنه او رغونه ده . دالله پاك له عذاب څخه ژغورنه او دلیل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو باید د هغو خلکو ملګري وکړئ او ځانونه ورسره یوځای کړئ، چې الله پاك يې په اړه فرمايلي (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ [المؤمنون/3] .[24]

ژباړه : اوهغه(کسان هم بهرمن شول) چې دوی له ناکاره (بدو اقوالو اوافعالو)څخه مخ ګرځوونکي دي .

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې مسلمانانو ته، په خپلو کارونو کې د پوهې له سمبالتیا سره جوخت، په خپل دین دثابت او کلك پاتې کیدلو توان ورکړي، بې شکه الله جل جلاله خپلوبندګانوته ډیر نږدې او توبه قبلوونکی ذات دی. [25]

دوهم فصل :

په دنیوي ژوند کښي د ساز اوسرود ځینی اغیزي:

د موسیقي دنیوي اضرار:
اوس په نړی کې موسیقي د مخدره موادو په حیث پیژندل شوې ځکه هغه کسان چې له موسیقي سره عادت شوی د هغوی ټول فکر د موسیقی په هکله وی او د دوی په اعصابو باندې یو ډول سستي حاکمه وي او بیا دا خلك غیر له شهوت، عشق بازی، ښکلا پرستی نه نور څه نه پیژني او د دوی عقل د موسیقي په واسطه داسې محا صره شوی وی چې بیا دوی له عفت او حیا، عدالت او انصاف، وروروڵی او غیرت څخه خلا صیږي[26].

۱- دغم او مصیبت څخه په امان نه پاتې کیدل.

---

[24] – المومنون سورت ۳ آیت .

[25] - د لومړی فصل زیات معلومات می د این رجب السلفی له کتاب ساز و سرود از دیدگاه اسلام څخه اخستی دی.

[26] -آن لاین اسلامی لارښود وګوری .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ددعا نه قبلیدل.

۳- په هغه مجلس یا محفل کې چې ساز او سرود په کښي وي د پرښتو نه داخیلیدل.

۴.دنفاق سبب جوړیدل – دساز او سروددډیرو ترخو اغیزوڅخه یوهم دخلکو په منځ کې دمنافقت او دوه مخې صفت پیداکیدل.

۵- دزنا سبب جوړیدل .

۶- دخپل ناموس په اړه بې توپیره پاتې کیدل.

۷- دالله جل جلاله درحمت څخه محرومیدل.

۸- دشیطان پرستش کول.

۹- دکورڅخه دخیر اوبرکت ختمیدل.

۱۰- دتش لاسی اومسکینې باعث کیدل.

۱۱- دزړه سختوالې.

۱۲- موسیقي د اخلاقي فساد مهم عامل دی. [27]

دنبوي سیرت په غونډوکې سازاوسرود:

پیغمبر صلي الله علیه وسلم فرمایلي دي: زه دساز اوسرود د آلاتو دله منځه وړلوپه خاطر رالیږل شوي یم.

نن ورځ کوم محفلونه اوغونډې چې دپیغمبرصلي الله علیه وسلم دتوصیف اوتجلیل په خاطرجوړیږي اوکوم شعرونه او نعتونه چې په کښي ویل کیږي په هغې کې ډیر په زوراو ځوړ سره ساز اوسرود هم ویل کیږي چې دنوروترانو او دپیغمبر صلي الله علیه وسلم دنعت تر منځ کوم ځانګري توپیر نلري آیا ددې څخه زیات دپیغمبر صلي الله علیه وسلم په سیرت نوري ملنډې هم شته؟ ښځې اوناربنه ډلې ډلې په رادیو اوتلویزیون کې نعتونه وائې ښځې په بشپړ سینګار سره دتلویزیون په پرده راځې پداسې حال کې چې الله جل جلاله دښځې په اړه په قرآن کریم کې فرمایلي دي : (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى [الأحزاب/33]

ژباړه : او تاسو پخپلو کورونو کې قرار ونیسی او تاسـو د لومړنی جاهلیت د زینت په شان زینت مه ښکاره کـوی

.

ددې سره سره چې نبوي سنت ترپښولاندې کیږي دپیغمبرصلي الله علیه وسلم دښکلي سیرت مخالفت کوی بیاهم ددې طمع او هیله لري چې دالله جل جلاله رحمتونه به پرې نازل شي، ددې څخه به دځمکې پرمخ لویه غلطي نوې ځکه چې دغه ډول ناروا کارونه دالله جل جلاله عذاب او عتاب ته دعوت اوبلنه ده ([28]).

- نن تکی آسیا ، اصلاح آنلاین و کوری .[27]

28 - دمحمد تقي عثماني داصلاحي اوتربيتي خطبوڅخه.[28]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

آیا واقعا سازاوسرود دروح غذا او دوصال سبب دي:

سازاوسرود دوصال سبب ندي بلکي په انسان کي دوصال خيال تحريکوي ، يواځني کارچي ساز اوسرود يي سرته رسوي دادي چي : دخيال او فکر څخه تيريږي دشکل او څيرى جوړښت ته رسيږي ، موږ نه پوهيږو که چيري خلکو. په ځانګري ډول زموږ دګران هيواد ساده لوهو وګړو. سازاو سرود ته پدي بي حده پيمانه مخه نه واي کړي او واقعيتونوته يي نظر کړي واي څومره زيات به يي دترقي او پرمختګ لاروهلي واي .

بايد دغه مهم ټکي ته وګورو چي: داصحيح ده چي د ساز اوسرود کوم خوځښت چي په انسان کي منځ ته راځي موږ دخپل حقيقي موجوديت څخه پورته کوي مګر کله چي ساز اوسرود ختم شي پخپل ځان کي يو حقيقي خوځښت احساسوو او وينو چي ساز اوسرود ديو سوري شکل ځانته نيولي وه او هغه دمنځه لاړ، مګر واقعيتونه په هغه پيمانه سره پاتي شول، که چيري دساز اوسرود دعاشقانو خبره رښتيا وي چي سازاوسرود انساني روح تصفيه کوي نوبيا ولي په شرق اوغرب کي کومي ذهني او رواني مريضي ،اخلاقي فساد چي منځته راغلي ،خبري کول دشرم ځاي دي؟

ددي څخه چي تيرشو ځيني وايي : چي هره ترانه (لهو) بي ګټي نده بلکي دهغي حکم دهغه شخص ترنيت پوري تړلي دي.

ښه نيت د نيږديوالي سبب او مزاح داطاعت سبب ګرځي .

دغه ټکي هم دتوجه وړدي چي : يوه سندره پخپله اوهم څه چي په کښي دي لهو او باطل دي ،ځکه هغه تراني چي ويونکي يي پداسي ډول سره وايي چي خپل غږته ترنم ورکوي اويا قصداً اوريدونکي تحريکوي – لکه دکابل دهوټلونو ،موټرونو ساز او سرود چي د ډيرلوړغږپه سبب روغ شخص مريضوي زيات خبث خو يي لادا چي ځيني ښځينه سورلي موټروان ته دبکس څخه فيته ورکوي ،په ځانګړي توګه دطورخم او کابل پدي اوږده لاره،دکابل مزار،اوکابل تخاردلاري په اړه خوځه ويل عقل تغيروي، دتلويزيون خباثت خوپخپل ځاي پريږده چي په هندي اوايراني سريالونو يي خلك دهر کاروبارڅخه ويستل-اوپدي سندروسره غواړي چي ويده غرائزرا بيدارکړي مرضي زړونوته فريب اودوکه ورکړي.

ددي وضاحت څخه وروسته هراوريدونکی کولي شي پخپله مفتي اوفقيه شي که چيري داسي سازاوسرود ته غوږ ايږدي چي نفسي غوښتني يي راپاروي اوپه فتنه کي يي اچوي اوبي ګټي فکرونوته يي بيايي او حيواني غوښتني يي پر روحاني غوښتنو راجګوي نوپه ده لازم دي چي له اوريدو څخه يي ځان ليري کړي او دهغه لوري څخه چي دده دين، زړه او روح ته يي دفتني باد راځي ځان وساتي.

په حديث شريف کي راغلي دي چي هوښيارانسان خپل وخت ددي څيزونو څخه پرته په بل څه کي نه لګوي:

١- دخپل ژوندلپاره کوښښ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- دآخرت لپاره تياري.

۳- دحلالوکارونو څخه خونداخستل .

نوله همدي کبله بايد خپل وختونه په عادلانه توګه د دغه دريو څيزونو ترمنځ وويشو اوپدي باندي بايد وپوهيږو چي الله جل جلاله دهر انسان څخه دهغه دعمر په باره کي پوښتنه کوي لکه څنګه چي په حديث شريف کښي راغلي چي په څه ډول دهغه تير کړ اوهمدا ډول دځواني په هکله پوښتنه تري کيږي چي په کومه لاره کي دمصرف کړه.

سندري او نشه يي توکي :

دهغو څيزونو څخه چي ډيرزيات دځوانانو ذهنونه نشه کوي ،اوپخپل ذات کي دايوه نشه ئي ماده ده او هغه سازاوسرود دي دا دهغو څيزونو څخه دي چي هرڅوك پخپله طبع تري خوند اخلي مګر ددي ترڅنګ انسان دجديت څخه راباسي اوبې هدفه شخص تري جوړوي ،کوم ځوان چي زياتره وخت يي په ساز او سرود سره تيريږي اوپه همدي سره بلد وي هغه شخص په ټوليز ډول د ژوندانه دکارونو دټولنيزو اوسياسي چارو څخه غافل اوناخبره وي په همدي ډول کوم انسان چي په نشه يي توکو عادت وي نشي کولی چي يوجدي اوبا تصميمه شخص تري جوړشي ترڅو وکولاي شي چي په سياسي مسائلو کي فکراوسوچ وکړي .

ساز او سرود دانسان فکرداسي جوړوي چي په بل څه کي دفکر کولوجوګه نه وي .

دسازسرود او نشه يي توکو ترمنځ تړاو پدي ډول سره بيانووچي: سازاوسرود په ټوليز ډول دنشه يي توکو په رديف کي قرار لري ځکه چي دنشي داغيزو څخه په هيڅ ډول انکارنشي کيدي ،بلکي نشه پخپله ډولونه لري انسان کولاي شي چي خپل اعصاب په مختلفو لارو سره نشه کړي کله د**الکولو**په خوړولوسره ،او کله دهروئينو ګرد ،دپوزي له لاري په کش کولو سره ،اوکله دترزيق کولو په وسيله ،اوکله هم دانشه دغوږو له لاري ترسره کيږي.

ساز اوسرود اوکنسرت ته غوږ نيول داوريدونکي په اعصابو دنشه يي توکو په څير اغيزي کوي کله دومره سخت تاثير پري کوي چي انسان ديو بي احساسه شخص غوندي دخپل طبيعي حالت څخه راباسي او دهرڅيز څخه يي توجه اوفکر په بشپړډول راګرځوي .

دغه ټکي رښتيا کيږي چي ساز اوسرود دنشه يي توکو ټول عيبونه اوضررونه په ځان کی لري هغه فوق العاده تاثير چي ددي په وسيله منځته راځي همدا نشه ده کله دا اغيزي دومره قوي وي چي انسان خپل عقل اوهوش دلاسه ورکوي اوپه غيرعادي حرکاتولاس پوري کوي آيا ددي څخه به اوچته نشه هم وي !

کله چي انسان دساز اوسرود دنغمي تراغيز لاندي راشي په اعصابو يي يو ډول سستي او نرموالي منځته راځي دانساني مفاهيمو څخه پرته دشهوانيت ،عشق بازي، ښکلتيا نه نورڅه ددي بي عقل په نظر نه راځي پداسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ډول يي داحساس او قوت مخ پوښلي وي چي ددي سپيڅلو معناوو لکه ترحم ،ځوانمردي ،عفت ، حيا ، امانت ، برابروالی ،ورورګلوي ،لوړتيا، کوښښ ،هڅي ، مقابله ، دخپل هدف په لار کي استقامت ، داتولې دهيريدو په باد لاهوکړي .

يوعالم وايي: سازاو سرود داعصابو په نشه کولو کي دنشه يي توکو څخه هم زيات اغيزلري .

ساز اوسرود دطب له نظره:

يو دهغه عمده او اساسي واقعيتونو څخه چي تراوسه پوري يي حقيقت دډير وپوهانو اومحقيقينو څخه پټ وه ،خو دعلمي پرمختګ له برکته دهغه څرنګوالي ښکاره شو او پوهانو پدي اعتراف وکړچي : ساز اوسرود ډير زيانمن اثاراو اغيزي لري چي دعصبي سلسلي پرمخ پيداشوي او دسازاوسرود په اوريدوکي افراط اوزيات والي ډيرذهني اورواني مرضونه منځته راوړي دي.

دايوه ښکاره خبره ده چي په لومړي سرکي ساز اوسرود يوډول کشش او خوند لري چي دانسان دروح تل ته رسيږي او اوريدونکي دخپل ځان څخه بي خبره کوي .

ايا داسي څوك به هم وي چي دساز اوسرود دا بد او ناروا عمل به بد ونه بولي خوهلته ځيني داسي خلك هم شته چي داساحرانه خوندورو سندروپرې اغيزکړي او دهغه په ملاتړراولاړشوي اودهغه ارزښت يي دښايسته هنرونو په لست کي راوستي .

ځيني داسي خلك هم شته چي دسازاوسرود دتاوان اوضرر په اړه څه ويل کيږي دکوم فکر او دقت څخه پرته دا ښکاره کوي اووا يي چي :اوس په ځيني هيوادونو کي عصبي او روحي مريضان په سازاوسرودسره تداوي کيږي ،اودسرود ځيني آراموونکو آلاتوته ځيني ډاکترانو داوريدو توصيه کړي .

پدي اړه بايد پاملرنه وشي چي :

لومړی : دغه مطلب ترکومي اندازي تبليغاتي او تشريفاتي اړخ لري ، تبليغاتي اړخ يي لاپريږده خو دنړي په کوم يو علمي مرکز کي دساز اوسرود په وسيله ليونيان او روحي مريضان تداوي شوي او په هر کال کي دهغي مثبته نتيجه ددومره ډيرو روحي مريضانو په انډول څومره ده؟

دوهم: زياتره ډاکتران پخپله هم پدي عقيده دي چي په ساز سره د مريضانو درملنه ډيره کمزوري ده لکه چي (اسکريل) ليکي : زه پدي اعتراف کوم چي دساز اوسرود په وسيله تداوي ناکامه ده او يوه اندازه وخت هم پري ضائع کيږي .

دريم: دتجربي له اړخه ددي موضوع په هکله کوم قاطع دليل نشته پرته له هغه دسترګو دليدلو حالاتو څخه چي په غربي هيوادونو کي د رواني او ذهني مريضانو شمير ورځ په ورځ زياتيږي اوهمدارنګه دنړي لويو طبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرکزونو دا اعلان کړي چي : دساز او سرود ترټولو مهم اثر داعصابو کمزورتیا اوپه ذهني مرضونو اخته کیدل دي.

دذهني او عصبي مرضونو په تداوي کښي دساز او سرود رول:

دساز او سرود زیانونه دطب له نظره ډیزیات دي مګر وړاندي ترهغه چي دسازاوسرود دډیروبدواغیزو په تفصیل سره په څیړني پیل وکړم باید دغه ټکي ته پاملرنه وکړوچي دفیزیولوژي برخي پوهانو دانسان اعصاب په دوه برخو ویشلي :

۱- سمپاتیك اونباتي اعصاب:

نباتي اعصاب په دوه ډوله دي : سمپاتیك، پاراسمپاتیك. په بدن کي دسمپاتیکو اعصابو وظیفه داده چي : درګونو تنګوالي، دصافوغړو انقباض ( ) دویني دفشار دترشح اوکموالي ایجادیدل .

دنباتي اعصابو دغه دوه ډولونه (سمپاتیك،پاراسمپاتیك) چي په بدن کي یودبل مخالف اعمال سرته رسوي ترڅو چي دبهر څخه پرهغوي خوځښتونه اوتحرکات نوي راغلي دبدن نظم اوتعادل ساتي مګرکله چي دبهرنیو خوځښتونو په اثر ددغه دواړو عصبي سلسلوتعادل له منځه لاړشي بدن ته زیات شمیر جسمي اوعصبي زیانونه منځته راړوي .

یوددیرومهموبهرنیو عواملوڅخه چي دسمپاتیك اوپاراسمپاتیك عصبي سیستم توازن اوتعادل په حرکت او خوځښت راولي دسازاوسرود ارتعاشات (څپي)دي.

سازاوسرود دغمګینی دتارونو اوفعالو سندروسره :کله پدي ډول دسمپاتیکو اوپارا سمپاتیکو عصبي سیستمونو تر منځ تعادل له منځه وړي چي دژوند اصول اوبنسټونه لکه جذب (راکشول) دفع کول ، هضمول ،ترشح کول ،د زړه ټکان ،دویني فشاراو نورمایعات ګډوډ کوي او انسان دډیرو نورو مرضونو سره مخامخ کوي.

وروسته له دي چي په لنډ ډول مو دفیزلوژي دپوهانو څیړني دانسان دعصبي سیستم په برخه کي څرګندي کړي اوس دډاکترانو اوطبي عالمانو اقوال او نظریات دسازاوسرود دزیانونو اوضررونو په هکله په لاندي ډول بیانوو:

دسازاوسرود مهم او خطرناك تاثیرات اواغیزي :

ساز اوسرود داعصابو دکمزورتیا مهم سبب دي، دنړۍ دلویو طبي مرکزونو په نظرپه اوریدونکي کي هغه مهم اثر اواغیزچي سازاوسرود یي پري اچوي داعصابو کمزورتیا ده نودغه موضوع پدي سره داهمیت وړده چي **اروپایي** دډیر مشکل سره مخامخ کړي ده څکه چي داعصابو کمزورتیا دنورومرضونو زیږنده ده دهر ډول بدني او ذهني تکلیف دپیداکیدو اساسي سبب اوعلت هم همدادي.

پدي چي دنړي دزیاتو طبي مرکزونو او علمي مؤسسو دڅیړنوله مخي دې نتیجي ته رسیدلي چي دذهني اوعصبي مریضانو اساسي اوتر ټولو لوي سبب همدغه سازسرود او کنسرت دي اودغه نظریه (تیوري) دزیاترو اروپایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

اوامریکائي پوهانو دتائید وړګرځیدلي ده اوپه تدریج سره ټولو پوهانو په همدي نظرېي دتائید مهر ولګاوه تردي چي دزیاترو اروپایي اوامریکایي پوهانو ،لیکوالانوله اړخه خپلو حکومتونو ته دا وړاندیزوشو چي کوم خطرناك مرضونه چي دسازاوسرود په وسیله رامنځته کیږي باید مخه یي ونیول شي چي تر ټولو مهم د اعصابو کمزورتیا ده کومه چي د سازاوسرود په سبب منځته راځي.

دکولمبیا دپوهنتون پروفیسور(ولف آدلر) وایي :دسازاوسرود ډیرغوره او زړه راښکونکي غږونه دانسان داعصابو په لړي ډیربد آثار او اغیزي منځته راوړي .

دده څیړنو په امریکا کي دومره تاثیر وکړچي په زرګونو وګړي دده ملګري شول سازاوسندري یي په خپلو ځانونو حرامي کړي او ددي غونښتونکي شول چي دعام کنسرت مخنیوي وکړي .

سازاو سرود دزړه دسکتې اوټکان سبب کیږي:

د زړه دسکتې او ټکان دمهمو اسبابو څخه ساز اوسرود ته غوږاېښودل ګڼل شویدي پدي اړه ډاکټر (آوریزن اسوت مارون) وایي: دساز څخه راغلې دانسان داخلي حرکت او خوځښت دقلبي سکتې ترټولو لوی عامل اوسبب دی ځکه چي زیاتره سازنده ګان دزړه په سکته (دریدو) سره مړه شوي دي ددي وضاحت څخه داپه ډاګه کیږي چي دانسان داخلي حرکت کوم چي دساز په وسیله منځته راځي څو مره زیات خطرناك دي ،په انګلستان کي دماشومانو دروانشناسی متخصص ډاکټر (رېرت) دزړه دټکان په اړه داعقیده لري چي ماشوم دموریه ګیډه کي دساز اوسرود تراغیزي لاندي راځي که چیري حامله ښځه سازاوسرود ته غوږونیسي نوپه ګیډه کي یې دماشوم دزړه ټکان زیاتیږي چي دغه حالت دشپږومیاشتو څخه وروسته منځته راځي.

سازاوسرود دوینې دفشارسبب کیږي:

دسازاو سرود دډیرو خطرناکو زیانونوڅخه یوهم دویني فشار دي ډاکټران پدي اړه خپلې نظرېي لري چي په لنډ ډول یې څوبیلګې وړاندې کوم:

زیاترو آلماني روان شناسانو داخبره ثابته کړې ده چي ساز اوسرود دوینې فشارپورته اوښکته بیایي ،یو اروپایي ډاکټر دوینې دفشار دلاملونو دڅیړنې په درشل کې کوم چې په نوي دنیا کې ډېر زیات شوي دي ،دفشارآله یې په لاس وتړله اورادیو یې چالانه کړه دساز اوسرود دمختلفو پروګرامونو په اوریدلو سره لاندې نتیجې ته ورسید چې:

الف : په هره اندازه چې سازاوسرود ناخوښه اوغیرمناسب وي په همغه اندازه دوینې فشار زیاتیږي ،دساز اوسرود د اوریدلوپه مهال کوم آوازونه چې دروح دسستۍ او ستړتیا سبب ګرځیدل په یقیني ډول دوینې فشار دومره اوچت شو چې ډاکترېې وارخطا کړاوحیران شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب: دساز اوسرود ځینې ډولونه داسې دي چې دآرامی اغیزې لري ترهغه وخته چې دوام لري دوینې فشاردعادي حالت څخه ډیرښکته کیږي.

ج: ساز اوسرود دډاکتر په روح اودوینې په فشار داسې اغیزې لرلې چې په یقیني ډول یې دهغه روغتیا ته ګواښ پیښاوه .

پروفیسور (هنګري اوګدن) دلویزیانا دپوهنتون دروانشناسی استاد چې پنځویشت کاله یې درواني ناروغیو په اړه څیړنې کړې په نیوز ویك مجله کې یې مقاله لیکلی وایي: ډاکتر(ارنولدفریدماني) دنیویورك دشفاخانې ډاکتر او دسردرد دکلینك رئیس دنور الکترونیکي ماشینونو په مرسته د مغز دڅپو تعین او هغه تجربې چې دزرګونو مریضانو دمراجعې اوراتک څخه یې ترلاسه کړي ثابتوي چې :یو دډیرو مهمو اسبابو څخه چې دروحي اوفکري خستګی ستومانتیا او دعصبي سردردي باعث ګرځي سازاوسرود ته غوږایښودل دي په ځانګړې ډول هغه کسان چې په ډیردقت او بشپړپام سره موسیقي اوري.

ساز او سرود دارادي دسستوالي لامل دی:

دارادې دقوت ،کمزورتیا ،غیر ارادي حرکات او خوځښتونه دسازاو سرود دحتمي زیانونو څخه ګڼل کیږي ، دساز اوسرود شوم اوبد سندریز غږچې دغږیزوکشولو په وسیله اوهمدارنګه متحرك آوازونه دا ټول توان او طاقت سستوي دبدن ټول اعضاء دانسان د ارادې توان څخه وباسي.

سازاوسرود دسستی اوکسالت لامل دی:

دسازاوسرود داغیزو څخه یو دسستی او افسردګی دحالت منځته راتلل دي په هره اندازه چې دانسان په اعصابو باندې سازاوسرود چاپیرشوی اومنګلې یې پرې لګولې وي په همغه اندازه دسستي ، اوټنبلي روح په انسان باندې غورځیږي په انسان کې دمطالعې شوق لږیږي ،استعدادیي کمزوری کوي ،دسازاوسرود هغه عمیق اوزیانمن تاثیرات اواغیزې چې پراعصابوپریوزي ،فطري استعداد اوفکري نبوغ چې په تحصیل کې دپیشرفت او وړاندې توب اصلي لامل دی په بشپړډول له منځه وړي.

سازاوسرود دفکري رکود اوتاریکی لامل دي:

یوبل دقطعي اوثابتو زیانونو څخه چې سازاوسرود یې لري دادی چې یوعجیب فکري رکود په اوریدونکي کې منځته راوړي لویوپوهانو دغه حالت ته (دفکربندول) ویلي دي ،اوهمدارنګه د(آیین حفظ وتقویت حافظه) کتاب کې راوړي: دانسان دحافظې دختمولوداساسي عواملوڅخه سازاوسرودته غږایښودل دي.

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه وړلولامل دی:

کله چې سازاوسرود دانسان په ذهن اواعصابو تسلط ومومي نوداسې یوحالت پرانسان راځي چې په بشپړډول دصحیح قضاوت اوسموافکارو څخه لاس په سر شي اوکله هم هرڅه دده په نظر یوشان ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

سازاوسرود دباصرې (ليدنې) حس له منځه وړي:

دسترګو دفيزلوژي له پلوه ، دسترګو دعضلاتو سم اوصحيح حرکت ددوه ډوله سمپاتيك اوپاراسمپاتيك اعصابو په وصيله منځته راځي ،کله هم دباندنيوخوځښتونولکه سازاوسرود ،نوله همدي امله ددواړوعصبي سيستمونوتعادل له منځه ځي چي پدي مهال يو دډيرو بدواغيزود جملې څخه دليدنې قوت (د باصرى حس) کمزوري کوي.

سازاوسرود داخلاقي فساد اوهلاکت لامل دى :

دسازاوسرود هغه قطعي اوحتمي زيانونو څخه چې دموسيقى دبدوآوازونو په وسيله چې پوهان دهغي پايلې ته رسيدلي دي اخلاقي فساد اودفحشا خپرول دي ځکه چې موسيقي وګړي دشهوت په لور اودحيواني قوې دحرکت اوخوځښت خواته بيايي پدې ډول چې څومره دخرابو انساني موازينوڅخه لري موسيقي ډيره اوريدل کيږي ،په همغه اندازه ښکته اوناانساني اخلاق اوفساد زياتيږي ،لکه څنګه چې زموږپدې اوسنۍ تش په نوم ديموکراسي نظام کې دهنري بربنډوفلمونوښکارشوي يو اودتولي کفري نړۍ دملنډوځاي ګرځيدلي يو اوديوفرهنګي پلان شوي استعماري هجوم هدف ګرځيدلي يو داتول پدي چې دين مو پريښی داسلامي مقدساتو حمايت نه کوو،دکفارو مقابله نه کوو ، کفاروته مومخه ورکړي حتي ځيني لاداهم وايي چې ميلمانه دي اوکه دشؤون اسلامي دکوم عالم سره مخ شي هغه بيا وايي چې راغلي کفارمستامنين دي مقابله يې ناروا ده دحکم تعميل يې ضروري دي څومره دافسوس خبره ده دانه وايي چې دوي خو د ٥٢B الوتکو په زور راغلي دي زموږ هيواد يې نيولی هيواد مواشغال شوى .

الله جل جلاله فرمايي:(وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ [البقرة/120] يعني :هيڅکله به له تاڅخه يهود اونصاري راضي نشي تردي چې د دوي متابعت اوپيروي وکړې .

په زور راغلي خلك په رضانه ځي مصارف يې شوي دخپلې باطلي عقيدې لپاره يې سرونه ورکړي همدااوس زموږ په ګران هيوادکي دځلوېښتوهيوادونو نظامي اډې موجودې دي زموږ دهيوادځمکه او فضاء دهمدوي په ولکه اوسلطه کې ده لاس موتړلي خولې موبندې ،که څه احساس اوخوځښت راکې پيداشي بيامودبيان دآزادى ،ديموکراسى د ډالري معاشونو په شووعدوسره غلي کړي ، درتبواومعاشونواوسنى ظالمانه نظام راته څرګندکړي ،راتلونکي مودسراب په څير راته وبريښوي...

خواي افسوس چې هم ايمان لاړواوهم پارلمان دآخرت ورځ ډيره سخته د5، دځانکندن زړه درديدونکي حالت دقبر عذاب ،دنکير اومنکر سوالونه او بياهم دبرزخ ژوند......

(c) ketabton.com: The Digital Library

سازاوسروددااحساساتو اوعواطفو دمنځه وړونکی:

دسازاوسرود دډېروبدوآثارو اواغېزوڅخه يوپه اوريدونکي کې داحساساتواوعواطفوله منځه وړل دي، ځکه سازاوسرود عواطف کموي اوورور ولې له منځه وړي، داسې ډېرتجربه شوي چې کوم خلك چې دانسانيت عواطف دميني اومحبت حس يې داسې درجې ته رسيدلي وي چې په ډېره وړوکې حيرانوونکې منظري او کوچنې انځورسره تراغېزې لاندي راځي ،خوپه دوامدارډول دسازاوسرودپه اوريدو سره خپل عواطف اواحساسات داسې له لاسه ورکوي چې د زړه راښکونکو او ټکان ورکوونکو منظروپه ليدلوسره هم په دوی کې کوم کوچنی اثر اواغېزې ځاي نلري نوځومره چې موسيقي زياته اوريدل کيږي په همغه اندازه احساسات هم کميږي بايد دانکته په پام کې ونيول شي چې : ښايي کله سازندګان (چې موړ په پښتو کې ډمان ورته وايو) دځينو وړوکو منظرو په ليدلوسره ناآرامه شي آن تردې چې زيات به وژاړي ،بايدديته ځير شو چې ددوی دغه ژړا ددوي دکمزوري ارادې او دقوت دتعادل دمنځه تللو ښکارندويي کوي نو داعصابو اوارادې کمزوری بايد دعاطفې او احساس دموضوع سره اشتباه نکړل شي.

دساز اوسرود ډېربداثرات دانسان په وجودکې منځته راځی چې :

۱- دغيرت له منځه تلل.

۲- دسمپاتيك اوپاراسمپاتيك اعصابو دتوازن اوتعادل نشتوالی يعنې ددغه دواړو عصبي سلسلو دبې نظمی په صورت کې لاندې ستونزې اومشکلات منځته راځي: بيلابيل زيانونه اوخللونه لکه : سستي ، بې اراده توب ،سرګرځيدل ، بې اختياره راغورځيدل ، دمعدې پرسوب ، عصبانيت .

۳- مانې (Manie) مرض يوډول ليونتوب دی چې بيلابيلې درجې لري.

۴- پارانويا(Parania) مرض يو ډول روحي مرض دی چې يو شخص ځان تر نورو ښه بولې يعنې بې ځايه دعواوې کوي.

۵- سيکلوتمي مرض: (هنري باروك) چې يو نړيوال پوه دی وايي: دايو ډول روحي مريضي ده چې مريض کله خاندي او کله هم خپل تندی تريو کوي او کله نيولې او غمجن وي.

۶- دعمر لنډوالی .

۷- داعصابو کمزورتيا.

۸- دماغي اختلالات لکه دمغز شورش ، روحي خوځښتونه اوليونتوب.

۹- دزړه اغيزې.

۱۰- دانتحاراوخودکشی وسايل.

۱۱- دوينې دفشارمريضي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- دفحشا لاملونه.

۱۳- داوریدلو دحس کمزورتیا اوله منځه تلل (دسامعې حس) .

۱۴- دلیدلو (باصرې) دحس کمزورتیا اوله منځه تلل .

۱۵- دجنایت سبب جوړیدل .

۱۶- دغیر طبیعي توجه جلبیدل.

۱۷- دبشري امتیازاتو اوفکري توانمندۍ له لاسه ورکول.

۱۸- سستي اولټي.

۱۹- دشهوت راپاریدل.

۲۰- دځوانۍ مرګ ،اودعمرله منځه تلل.

21- دمریتوب (غلامۍ) پرې غاړې ته اچول.

۲۲- دلغوې او بیهوده لارې اختیارول.

۲۳- دوخت ضایع کول.

یو مهم ګوانې:

دنړۍ ډیر مشهور پوهان اوڅیړونکي دساز اوسرود داصلي څیري دښکاره کولو لپاره ډیري څیړنې اوبشپړه مطالعه ترسره کړې په پایله کي یې کوم قانع کوونکي شواهد اودلائل لاس ته ندي راوړي چې دساز اوسرود ښایسته والی وښیي ولي داتولې څیړنې یې زیانونه او ذهني ضررونه په ګوته کوي.

نو منطقي نتیجه یې چې موږ ورسره مخامخ نو داده چې دساز اوسروداصل، دخوند اخستلو احساس ، ذهني ضررد نافرمانۍ دضرر ترڅنګ دالهي مکلفیت او دیني تعهد په مقابل کې په واضح ډول ځرګندوي.

جناب موسوي صاحب وايي :په ځینې حالاتو کې چې ساز اوسرود ته یا هم هغه ساز او سرود ته چې ګومان کوم ممنوع اوحرامه دي غوږ ږدم او دافرض کړم چې دا ډول کارونه به حرام هم نوي نو لږ ترلږه یو نازك حد ته رسیدلی یم چې یو پلوته په یقیني ډول دممنوعیت اوحرمت خواده خو څنګه چې دانسان نفس په خوند اولذت پسې ګرځي نو په تدریجي ډول قانون ترپښولاندې کیږي.

تجربه اواعترافونه:

الف:په لویدیځه نړۍ کې دسازاوسرود دبندیدلوغښتنه هغه وګړي کوي چې ټول عمر دسازاوسرودپه څېراوي کې بوخت وه نن ورځ دخپل بد عمل څخه پښیمانه دي نوله همدې کبله ځینې امریکایانو ددي دبندیدلو غوښتنه کړې ده وايي: (دتنکیوځوانانو دوالدینو یوې ډلې"Tomarow"تومارو دپروګرام لاندې یې دامریکا دکانګرس ،،مجلس،،څخه وغښتل ترڅود راك او رپ موسیقي ممنوع اعلان کړي) ځکه د دوي دزامنو دله

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځه تللو سبب کیږي د دوي څخه يوه يې د " BBC " راديو ته وويل چې زما ځوي د رپ د آهنګ تر اغیزې لاندې رغلی چې دخودکشی یا انتحار تبلیغ کوي . يو ډاکتر وويل : دغه آهنګ ته غوږ نيول د اوريدلو(دسامعې) دحس دکمزورتيا لامل کيږي .

ب: ديو مشهور آوازخوان نظر:

،،فرانکوبانتیوتو،، چې داتاليا هيواد د ،،راك،، دموسيقی مشهور آوازخوان چې اوس يې دغه شوم اوبد عمل پريښی دی د،،راك،، دموسيقی په اړه خپل نظرداسې بيانوي: ديو انسان لپاره دابس ده چې د،،راك،، موسيقي ته غوږکيږدي ترڅودشيطان تابع شي.

ج:دښاري ټولنې دريس نظر:

دماليزيا د،،کلانتان،، ولايت دمرکز دټولنې ريس ،،کوتابارو،، سازاوسرود منع اعلان کړل او وېي ويل : دولتي چارواکي داعقيده لري چې سازاوسرود غيراخلاقي کړنوته لارهواروي اودهمدې کار سبب کيږي.

دفرهنګي بد او ډير ناوړه تيري دجملې څخه يوهم دهنردنامه څخه بده ګټه اخستل دي اګرچې واقعي هنرپخپل ذات کې ښه دی مګر کله دغه پاك ځيز دبدو خلکو لپاره ناپاك هدف اوموخې ته وسيله ګرځي ،هغوي هڅه کوي چې دهنر دغه صافې اوبه دفساد اوشهوتونو په ميکروب سره ګډې کړي اوهغه د((ګوارا)) دشربت په نوم دځوانانو په خولو کې ورواچوي ،دهنر ترپردې لاندې دځوانانو څخه دانسانيت هنرترې سلب اوله منځه يوسي ، دهنر په نوم نڅا، بد اوخراب سپورتونه (ورزش) ، غير اخلاقي سازاوسرود ،لوڅ اوبربنډ فلمونه اونور غير اسلامي اوناروا کارونه په ټولنه کې رواج کول ترڅو دلويديځ کفري فرهنګ ته دخپريدو زمينه اوفرصت برابرشي.

مکرځوانان بايد دغه ټکي ته ځيرشي چې هرفن ته هنرنه ويل کيږي ترڅو هغه په دوامدار ډول تعقيب کړي.

بلکې واقعي هنر هغه دی چې دانساني ارزښتونو ،او دانسان دانسانيت لپاره وې نه داچې دشهوتونو دخدمت او دشيطان دپيروی اوتابعيت لپاره ترسره کيږي ځکه که هرفن ته هنر ووايو نو بايد غلا ، قتل ، جنايت ،اوفريب بازی ته هم هنروواېو نوبايد غل ، قاتل ،جاني او فريب ورکوونکی هنرمند وبولو.له دې څخه وروسته بايد پام وکړوچې هغه اصلي فن کوم ته چې هنروايو په دوه ډوله دي:

لومړی: هغه فن چې دانسانيت داوچتوپوړيو دارزښتونو او دانسان دهراړخيزپيشرفت اوپرمختګ لامل ګرځي.

دوهم: بل هغه فن چې دشيطاني غوښتنو اودانسان دانسانيت دسقوط اوله منځه تللو لامل ګرځي.

نويقيناً دهنر ښکلې ټولنه دلومړي ډول فن په لرلوسره ښايسته ښکاري نه د دوهم ډول بد اونا مناسب فن په لرلوسره ،دلويديځ دکفري نړی دفرهنګ خپروونکي دغه هڅه کوي چې دځوانانو دغفلت اوبې پروايي څخه په ګټې اخستلوسره دواړه ډوله هنر ښه اوبد دهنر ترنوم لاندې ځوانانوته وړاندې کړي پدې سره دهنرترپرده لاندې دلويديځ کفري فرهنګ خپورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسيقي داستعمار دکاري وسائلو څخه ده:

دنړۍ اشغال ګران هروخت دوګړو دبيدارۍ اړېه ځانګړي ډول دځوان نسل څخه په ويره کې دي نوپه همدې اساس د دوې د ډيرو پراخه پروګرامونو څخه چې اشغال ګران يې دخپل اشغال د اوږدوالي په خاطر پرمخ بيايي ترڅو ټولنې دغفلت ،بې خبرۍ ، ناپوهۍ اوبيلابيلو بي ګټې پروګرامونو خواته کش کړي .

نن ورځ نشه يي توکي يواځې دتجارت لپاره نه کاريږي بلکې داشغال ګرانو دسياسي فعاليتونو مهم کاري وسايل دي ، چې دفحشاء دمرکزونو ، دقمار دکلوپونو اونورو ډيرو بدواوخرابو پروګرامونو په جوړولوکي تري کاراخلي چې له دې څخه يوهم دسازاوسرود پراخوالۍ دی چې دا د ډيرو مهمو وسايلوڅخه دي دوګړو دافکارو دنشه کولو لپاره پرې زيات ټينګار کوي نو ځکه زياتره نړيوالې راديوګانې زيات وخت په ساز اوسرود سره تيروي نو دټولنيزو ارتباطي وسايلو څخه يې اساسي اواصلي پروګرامونه همدغه ساز او سرود دی اوبس.

ځوانان دفساد اوفتې په ډنډکښې:

الف: تحريکوونکي سازاوسرود : **دفساد دډيرو خوسا ډنډونو څخه چې ښايي ځوانان په کښې ولويږي يوهم دنڅاسره سازاوسرود دی.**

په عمومي ډول سازاوسرود په دوه ډوله ويشل کيږي:

الف:ډيربداوخراب سازاوسرود .

ب: لږبد سازاوسرود .

ډيره بده موسيقي هغه ده چې په هغه کښې دلهو اولعب مجلسونه اوغونډې وي انسان په شيطاني سوچونو کې ډوبوي دمعنوي کارونو څخه يې ليرې کوي ، دوهم ډول موسيقي هم څه ځانګړې امتياز نلري.

په اسلامي شريعت کې موسيقي اوريدل اودهغې آلې جوړول حرام دي اګرکه مستقيماً واوريدل شي اوياهم غير مستقيم لکه دټيپ کيسټې.

پدې کښې شك نشته چې سازاوسرود ته غوږ ايښودل او دشهوت پاروونکو آوازونو سره بوختيا دهغه زيانونو سربيره چې په اعصابو راځي دانسان روح اواخلاقو ته هم زياته صدمه او ټکان ورکوي ځکه ساز اوسرود ته غوږ ايښودل انسان دغفلت اوبې پروايي حالت په وړاندې چې ډير زرله منځه ځي په انسان کې معنويات ختموي دپاکۍ اوعفت پردې شلوي او دالله جل جلاله سره ټينګ ارتباط له منځه وړي.

سازاوسرود ته دغوږ ايښودلوپه نتيجه کې انسان د الله جل جلاله د ذکر ، دعا اوزاري څخه لذت نه اخلي اوهميش شهواني اوشيطاني سوچونوکې ډوب وي ، که يواځې دموسيقۍ اغيزې دالله جل جلاله سره درابطې او زاري دلذت څخه محرميدل وي اوهمدامنفي اثر ولري نو داپرځاي اومناسبه خبرده چې انسان بايد دغه تباه کوونکو زهروته ورنيږدې نشي او دغه تاواني راکړې ورکړې ته ورونه دانګي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوانان بايد پردې پوه شي هغه زړه چې هروخت ديوفاسد او خوږ مزه آواز خوان غږ اوري په هغه کې دالله جل جلاله لپاره ځاي نشته او نورمعنويات هلته ځاي نلري ، دانسان روح داسې ده چې دوه ضد څيزونه په هغه کې نه ځائيږي .

آيا ددي څخه زياته تاواني معامله (راکړه ورکړه) به وي چې يو انسان دشهوت پاروونکي غږ چې ديو بې احساس آوازخوان څخه يې اوري خپل ځان دالله جل جلاله دنيږديکت او دهغه الله جل جلاله دمينې او محبت څخه محروم کړي ،دحيواني مزاجه شهواتو څخه دخوند اخستلوپه ډنډ کې ډوب شي اوخپل قيمتي ژوند وپلوري ،په مقابل کې دښځو اوناريته ؤ مختلط آوازونه دغفلت او بې پروايي موسيقي پري واخلي ، په يقيني ډول چې دايوه احمقانه اوزيانمنه سوداګري ده .

الله جل جلاله فرمايي : **{ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ [البقرة/16] }**

ژباړه: هغوي داسي خلك دي چې تياره او ګمراهی ،(چې يودهغه دمعني اومصداق څخه موسيقي ده) ،، لارښووني اوهدايت ته ،،(چې يو دهغه معني اومصداق څخه دالله جل جلاله سره انس او محبت دی،،) عوض کړي يې دي نو دخپلې سوداګری څخه يې ګټه نده ترلاسه کړې هدايت اونيکبختي ته يې کومه لاره نده موندلې .

موسيقي هغه اخلاقي اومعنوي زيانونو چې لري يې ځني يې دادی لکه : دشهوتونو مينه ، دزړونو مړينه ، دالله جل جلاله سره دانس اومحبت دخوندڅخه محروميت ، دپاکې اوعفت دپردوشليدل ، دعقل کمزورتيا ، دګناه کولولپاره دفرصت ترلاسه کول، ددعا نه قبليدل ، همدارنګه په اعصابو اوبدن باندې زياتې ناوړه اغيزې لري چې نن ورځ دعلمي پلوه ثابتې شوي دي .

پروفيسور،،ولف آلدر،، وايي : سره ددې چې سازاوسرود زموږ اعصاب دنرموالي خواته کشوي اودخپل طبيعي حدڅخه يې باسي اوهغه خوځوونکي آوازونه چې دغړوپه حرکت سره منځ ته راځي اوداسي خولې (عرق) چې د طبيعي حدڅخه په زياته پيمانه له پوستکي څخه وزي زياتې ضررناکې دي ښايي دنورو مرضونولامل وګرځي.

دساز اوسرودزړه راښکونکې کيسې (دټيپ فيتې) دانسان داعصابو په سلسله ډير ناوړه اومنفي اغيزي پريږدي ، په ځانګړي ډول که چيرې هواګرمه وي نودغه تباه کوونکي تاثيرات زښت زيات وي.

ب: ناوړه اوغيراخلاقي فلمونه: يوهم دفساد دډيرو ککړوډنډونو څخه چې ښايي ځوانان په کښې ولويږي بربنډواو غيراخلاقي فلمونوته کتل دي چې دا د الله جل جلاله او اسلامي مقدساتو څخه دليرې والي يومهم او اساسي لامل دی، له هغه ځايه چې ددين اوقرآن کريم دښمنان داسلامي امت سره دمخامخ جګړې څخه مايوس اوبې هيلې شوي دي نو ددي په هڅه کې دي ترڅو زموږځوانان دفساد خپرولو اسلامي اومعنوي ارزښتونو ترپښولاندې کولو اودبربنډوفلمونوپه ليدلوسره بې لارې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ورځ چې زموږ ځوانان دمادیت ،شهوت غښتنې ،دښه ژوند تیروني ،بې عفتې ،بې حیایي ، دذهن خالي والي دنامناسبو جامو اغوستل ، نامشروع اوناروا اړيکي ساتل ،بي بندوباري اوډيري نوري بي لاري دهمدغه بربنډو فلمونو میراثه ده.له همدي امله دداسې بربنډو اوغیراخلاقي فلمونو جوړول خپرول اونشرول دهرڅا او هر لوري له اړخه چې وي دټولنې سره ډيرلوي خیانت دی ځکه چې دا داسلام سپیڅلی دین ،الهي قوانین ټول ترپښولاندې کوي اوهمدافلمونه دانسان هرڅه له منځه وړي ، دایو منل شوي واقعیت دی چې دداسې غیراخلاقي اوناوړه فلمونو لیدل دټولو دیني ارزښتونو ،نیکو اخلاقو ،مذهب ،تقوی ،دیني غیرت اوټولو معنوي اموروپه له منځه وړلوکې ډير مهم رول لري.څومره زیاتوځوانانو ددي غیر اخلاقي بربنډوفلمونو لیدلوسره دناپاکۍ اوبي حیایي لاره نیولې اونورېې هم دهلاکت کندې ته ورټیل وهلي اوپه سلګونومشکلات اوربړونه یې خپل ځان اونوروته پیداکړیدي.

زموږ ځوانان باید دي مسئلې ته په ډيردقت او هوښیارۍ سره وګوري ددسیسه کوونکو دفریبونو ښکار اوقرباني نشي اودانسانیت دښمن نشي ، اوپدي وپوهیږي که چیري ددي فلمونو په لیدلوسره لومړی ګام واخلي دوهم قدم پرته له کوم ځنډ څخه اوچتوي اوهغه ځای ته رسیږي چې بیرته راګرځیدل یې ډيرسخت اوناشوني دي، ځکه دا ډول کارونه دهغوي لپاره دتروشو اوبو په څيردي څومره یې چې څکي په همغه اندازه نورهم تږي کیږي ،نن ورځ دغرب کفري نړی ددي بلاسره ترپوزوراغلي،ځوانان باید پوه شي چې دخپل شخصیت ونه دهغه لاري په سرچې په بربنډوفلمونو یې ریښي دبیخه ایستلي شوي ونه کري ترڅو دهرزیان اوضررڅخه په امن پاتي شي،.

ځوانان باید پدي پوه شي چې دلوڅو اوغیراخلاقي فلمونو کتل د دوي لپاره دهغه اوربه څيردي چې په هواء کې بل اوټول اطراف یې ګازونیولی وي ، اوداسې لمبې تري اوچتیږي چې هرڅه یې مخې ته راشي سوځوي یې اوپه ایرویې بدلوي.

نوپه یقیني ډول غیراخلاقي فلمونه داستعدادونو دوني بیخ له منځه وړي ریښې یې پري کوي ، دانسان روح تخریبوي اوکله یې ماهیت هم له منځه وړي، اوانسان په یوهوس لرونکی موجود بدلوي،حیوان صنعته ، پست اوبي شخصیته څيزتري جوړوي.

ج:دساعت تیري غونډي اومجلسونه :

دفساد اوهلاکت دډنډونو څخه چې په ټولنه کې دلویدیځ کفري فرهنګ دخپراوي لپاره کارکوي یوهم دساعت تیري مجلسونه دي پدي کې لهو اولعب دوخت ضایع کیدل ، دښځو او نارینه ؤ اختلاط .... منځ ته راځي ، نوهغه کسان چې ددي ناوړه اوکرغیړن کفري فرهنګ لپاره کارکوي دداسې پټو محفلونو اوغیرشرعي مجلسونو دجوړیدو لپاره ګومارل کیږي ،دخپلودوستانو څخه غواړي چې دعیش اوعشرت ، ساعت تیري پداسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

مجلسونو کې د څوساعتونو لپاره ورګډ شي د خوشحالۍ اوخوښۍ په نړۍ کې ورننوځي ترڅو دغیر اخلاقي نڅاګانو ، ساز اوسرود ،لهو اولعب ، اتڼ او داسې نورو ناروا کارونو په کولو سره لذت واخلي.
ګران ځوانان باید پدي پوه شي چې پدې ډول مجلسونواوغیر شرعي ناروا خوښیو کې ډوبیدل دخپلو ټولنیزو او معنوي پرمختګونو خنډ کیږي ، که چیري په خوښیو اوخوشحالیو کې ډوبیدل دبریالیتوب اولوړوپوړیو ته درسیدونښه وي ، نوباید عیاش اوساعت تیري خلك ترټولو غوره او داوچت مقام لرونکي وی مګر دوي دموجوداتو ترټولو بد اوپست وګړي شمیرل کیږي ، دنفساني غوښتنو دهغو څپو په مقابل کې چې دتقوی اودینداری سره په جګړه دي دقوي ارادې نشتوالی دشیطاني هوسونو په جیل کې ورتیل وهلي دي ، نوهیڅکله داسې یو چاته انسان نشي ویل کیدی بلکي دایو بي ارادي ،بي آزادي ،بي شخصیته ، بندي موجود دي چې هیڅ وخت دحرکت توان نشي پیداکولی.
ددي مجلسونو ډیره ښکته مرحله داده چې ځینې د واده مجلسونه ډیربي کفایته ، بي احساسه خلك جوړوي ، اګرچې واده اومراسم یې په شرعي لحاظ ښه کاردي پدي ډول چې دپیغمبر صلي الله علیه وسلم دسنتو مطابق ترسره شي ، مګر په ډیرتاسف سره باید وویل شي چې دواده دغه سپیڅلی سنت کله پداسې بدو اوناوړه اعمالو سره ککړشي،
چې پداسې محفلونو کې دیو متدین او ملتزم انسان ګډون ډیر سخت اوناشونی ګرځي بلکي ځینې داسې رواجونه هم شته چې په هغه کې اسلامي احکام په هرڅه اوهرچاوړاندې ګرځي ، ځینې داسې دینداره او اصیلې کورنۍ هم پیدکیږي چې په هیڅ وخت او حالت کې خپل اصلیت اوشرافت دلاسه نه ورکوي او هیڅ کله دیته نه حاضریږي چې د واده دمراسمو په بهانه غیر شرعي اوناوړه کارونه وکوري مګر په ډیرتاسف سره باید ووایم چې د ودونوپه ځینې مجلسونو کې اسلامي احکام اودیني ارزښتونه ترپښو لاندي کیږي دفاسدو خلکو دسؤ استفادې لپاره فرصت په لاس ورځي ،په څرګند ډول پداسې ودونوکې دالهي اوامروپه خلاف عمل کیږي کله هم دلویو ګناهونو څخه لکه دشرابو څښل ، اختلاط ، دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ سره دښځو خبرې اوغیر مشروع نظرونو څخه ځانونه نه ساتل، نو په یقیني ډول دداسې خلکو اوکورنیو سرنوشت دښه والي خواته نه ځي ، ځکه هغه ژوند چې دالهي معصیت او اسلامي ارزښتونوته په نه پام کولو سره رامنځته شي ښه پایله نلري .
ګرانو ځوانانو : دواده په هغه مراسمو کې چې ناروا دودونه اوغیر اسلامي کارونه لکه دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ په مقابل کې دحجاب نه مراعاتول ، دشرابو څکل ، غیر اخلاقي نغمې اوترانې اوریدل اوهمدا رنګه نور زیات ناروا او غیر شرعي کارونه ترسره کول نوځوانان باید د دا ډول محفلونو دګډون څخه په کلکه ځانونه وساتی ځکه چې دفتنې او فساد په ډنډونو کې یې دډوبیدو ښه فرصت دی ، خو که چیري څوك پدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیت ګډون په کې کوي چې د دا ډول ناوړه اوغیر شرعي اعمالو مخه ونیسي نو بیا ښه کاردي او که نشي کولای نو بیا پدي کي ګډون هغوي ته دتائید مهر لګول اودفساد خپرولوته نوره زمینه برابرول دي.

د: خراب اوناصالحه خپلوان :

ناصالحه خپلوان اوفاسد کسان دځوانانو لپاره دفساد اوبربادۍ اصلي لامل ګڼل کیږي ، نوهرځوان چې دخرابو خپلوانوسره کوم قدم اوچتوي په اصل کې دادتباهۍ اوهلاکت خواته قدم پورته کول دي ، په حقیقت کې خراب دوست دانسان دښمن دی مګر داډول خلك ظاهراً سړي ته ځان دوست وریپژني ولې په اصل کې داخراب دوستان دي چې دستونزوڅخه پرته بل څه منځته نه راوړي ، نوهرهغه څوك چې دبدوملګروسره ګرځي پاك خلك دناپاکانو سره ناسته پاسته ولري دغه غیر اخلاقي مریضی ،او معین فساد پاکوخلکوته هم ورځي ، کله داسې هم کیږي چې پخپله دغه ستونزې ته متوجه نه وي ، دنا اهله اوبدو ملګرو په سبب داسې متاثر کیږي چې دهغو سره کټ مټ ورته والی مومي ، تول کړه وړه ، نظریات ، راکړه ورکړه یې دیوفاسد اوبې دینه شخص ښکارندویي کوي لکه څنګه چې یونیك انسان او صالح دوست دسړیتوب روحیه پرته لدي چې مقابل شخص وپوهوي هغه ته نقلوي او دانسان په پرمختګ اوښه بدلون کې مهم رول لوبوي همداډول بد دوست دانسان په سقوط اوغورځیدوکې هم مهم رول لري.

کله هم ځوانان داسې فکرکوي چې پخپله څوك پاك وي هیڅوك نشي کولای چې په هغه منفي اغیزوکړي نوپدي لحاظ داڅه مهم شي ندي چې چیرته لاړ دچاسره کښیناست او خپل ملګري یې څه ډول غوره کړه، مګرداهم بایدوویل شي چې دایو غلط اوشیطاني فکردي چې دانحراف اوبې لاري اصلي لامل شمیرل کیږي ، دایوه داسې خبره ده چې څوك ووایي: که چیري روغ انسان په هرڅومره میکروبي ماحول (چاپیریال) کې ژوند وکړي میکروب دده بدن ته نشي ننوتي ، مګر دایوناشونی کاردې چې په داسې یوچاپیریال کې څوك سالم اوغوره ژوند ترسره کړي ، په یقیني ډول باید وویل شي چې بد اوخراب ملګري دانسان لپاره دمیکروب څخه کم ندي بلکي دسالم بدن دناروغتیا لپاره ترمیکروب ډیرزیات خطرناك اومهم دي.

باید دملګروپه غوراوي کې زیات ځیر کتیا وشي ځکه زموږ ډیري ستونزې د بدوخلکوسره ګډ ژوندانه نه راولاړي شوي دي ، کله چې انسان دزانګوڅخه دژوندانه په لور قدم ږدي نو دټولنې دهر ډول خلکو سره مخامخ کیږي یو پریو دداسې چاسره یو ځاي کیږي چې په پایله کې دبدوخلکو سره دپیژنګلوي په اساس دبدی اوتباهۍ ډنډ ته غورځیږي ، ښایي چې بد ملګری خپلو ملګروته دبدو رسولو قصد ونلري مګر دلړم په څیر داطبیعي خاصیت لري چې همیشه نورچیچي اوخپل په زهرو لړلي اخلاق دنورو روحونو ته ننه باسي ، ځیني خلك پخپل ځان دپاکي اوغوره والي باورلري چې پخپل ګومان سره دبدوخلکو سره اوسیدل او ژوند کول کوم ضرر اوزیان نه ور رسوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

، خپل شخصیت دومره لوړ او اوچت بولي چې بد اومنفي اخلاق به دوي ته کوم زیان ونه رسوي ولې ددې څخه ناخبره دي چې **داور ترڅنګ پخته به** حتما اور اخلي او د **تیږې ترڅنګ شیشه** به حتما روغه نه پاتې کیږي .
خو د بده مرغه انسان داسې جوړ شوی دی چې فساد ، بدبختي ، رذالت او بدي ډیرزر اغیز پرې کوي لکه باروت چې په یوه توکمه اور اخلي او دخپل منځ نه سوزي ، څوك چې پخپل ښه توب اوبهترۍ مغرور وي او د بدو ،ناوړه خلکو سره دملګرتیا نه ډډه نه کوي دداسې چا په څیر دي چې دسیل په مخ کې کور جوړ کړي او پدې فکر وي چې هر څومره قوي سیل به هم دده دکور تهداب ته څه زیان ونه رسوي.

دجرمونو اوفتنوڅخه دمخنیوي لار:

۱- **ایمان** : دایمان د اغیزو څخه یوهم دفتنو، فسادونو، حق خورۍ، ظلم ، تیري او تولو جرمونو څخه مخنیوی دي ، هغه هیوادونه چې دفساد او فتنوپه ډندونوکې ډوب شوي غواړي چې دفساد دلاملونو دله منځه وړلو پرته دهغه په ضد جګړه وکړي پدې باید وپوهیږي چې دمعلول په ضد جګړه دهغې دعلت نه بغیر ناشونې ده ، مادي ګري هغه علت دي چې معلول یې یوه ناسالمه ټولنه ده، که چیرې په ټولنه کې ایمان حاکم وي پرته له کوم خنډه ټولې فتنې له منځه ځي . ایمان دمختلفو اړخونوڅخه کولای شي چې دجرمونو،فتنو اوټولوناوړه کارونو مخه ونیسي چې ځینې یې په لاندې ډول ذکرکیږي:
۱- **څوك چې په الله جل جلاله ایمان لري** نوخپل ځان په الهي محضرکې موجود بولي په دې عقیده لري چې ټول مخالف اعمال اوکړنې یې حسابیږي اودخپلو بدو اعمالوجزا ورته رسیږي نو په همدې اساس باید هڅه وکړي چې فتنوته نیږدې نشي.
۲- **دالهي عبودیت په اساس** : انسان دداسې یو حالت سره مخامخ کیږي چې هغه په نفساني غوښتنو اوشیطاني تمایلاتومسلط کیږي چې دشهواني غرایزو کومې چې دټولوجرمونواصل اواساس دي مخه نیسي.
۳- **هغه څوك چې ایمان ولري** دالله جل جلاله سره دخپل ځان دبشپړتوب دنیژدیکت احساس کوي ، له همدې امله څوك چې دفتنواومفاسدومرتکب کیږي کوم چې الله جل جلاله ته درسیدویومحکم دیوال دی له منځه وړي .
۴- **ایمان انسان ته عزت** ،ارزښت اوشرافت وربښي مومن انسان هیڅکله دفسادونو،فتنوپه شیطاني او نفساني ذلیل دام کښې نه لویږي . دوړاندې بیان څخه ښکاریږي چې ایمان دجرمونو اوفتنو په مخنیوي کې ډیر مهم رول لري له همدې امله کوم خلك چې دفتنې په لار درواني انحرافاتو ټولنیزو او کورنیزوبې لاریوپه وړاندې قرارنلري باید دخپل ایمان په تقویت کې هڅه اوهاندوکړي .
که نن ورځ دلویدیزکفري نړۍ ته دواقعیت په نظر وګورو نو دې ټکي ته به متوجه شوچې په افرادوکې دایمان اودمعنوي خلانشتوالې ،په ځانګړي ډول په ځوانانو کې دډیروناوړوکارونو دکیدولامل ګرځي اوبشري ټولنه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزياتومختلفو اخلاقي ككړوالي سره مخامخ کړي ده ،نن ورځ په ټولنه کې دايمان دنشتوالي په اساس ډيري ناخوالې لکه خپل سري ،بي حيايي ،غلاګانې ،په نشه يي توکوروږديوالی ،نامشروع جنسي اړيکې ، په فحشاءاومنکراتوککړيدل ،قانون ماتيدل او داسې نورچې ورځ په ورځ زياتيږي.

ډيروځوانانو ددي فتنواوفسادونوپه وجه خپل ځانونه تباه کړي خپلې کورنې يې په حيرت کې اچولې اوخپله ټولنه يې دزياتو ناخوالو اوکړاونوسره مخامخ کړي ده چې دجرمونو اوفسادونو زياتې شميري ددې مطلب ښکارندويي کوي .

۲- رواني آرامتيا: دهرانسان دفطري غوښتنوځخه يوهم دخپل ذهن اوخاطر آرامول دي نوټول انسانان داغواړي چې ديوځپانده اوخطرناك بحرځخه دآرامی اوقراری ځنډې ته ځانونه ورسوي اوديته لارومومي په همدي ډول يواځي دآرامي(سپيځلي ايمان) **ونه** کولاي شي خپله دسوکالی ميوه ټولوانسانانوته وړاندې کړي ،بي له شکه ديوانسان لپاره آرامتيا اوسوکالي اساسي اوترټولومهم سبب په الله جل جلاله ايمان لرل اودخپل سپيځلي دين احکام منل دي.

ځکه که دانا آرامي د کوم دنيوي ځيز دلاسه د تللوپه خاطر وي نو ايمان موږته دا راښيي چې هرشې دالله جل جلاله په لاس کې دي اوهرڅه چې انسان ته پيښيږي هغه دانسان په ګټه وي، اوياهم نارامي دمرګ له ويري يا دراتلونکي کوم ځيزدلاسه دتللوپه اساس وي، خوايمان مرګ ته نشتوالي اوفناکيدل نه وايي بلکې داديو هميشني ژوندپيل بولي چې دا ټول دمؤمن لپاره خوښي او خوشحالي ده.

اوياهم نآآرامي دکوم ظاهري شکست او ناکامی لامل بولي خو ددين په هنداره کې بيا ناکامي نشته ،ځکه ترهرڅه مهم دالله ج حکم منل دي او دهغه ظاهري اوسمدستي پايلي ته توجه نه کول، ځکه دهرڅه پايله دالله ج په لاس کې ده اوترهمدغه الله ج پوري اړه لري.

اوياهم نآآرامي: داخلاقي وجدان دشکنجه کولوپه اساس منځ ته راځي چې دلويو جرمونو په کولوسره رامنځته کيږي چې ايمان انسان دجرمونواوګناهونوپه ډنډ کې دغورځيدوڅخه ژغوري.

نوذهني نا آرامی اساس اوبنياد په الله ج دايمان دنشتوالي څخه منځته راځي په همدې اساس دايمان دشته والي په صورت کې انسان دواقعي آرامتيا لوړې پوړی ته رسيږي ، الله تعالي فرمائي : **{ أَلا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

} [الرعد: 28]. ژباړه : خبرداراوسی چي يوازي دالله ج په ذکرسره زړونه آرام اخلي . له همدې امله په ځوان نسل لازم دي چي ورځ په ورځ ديني زده کړې زياتي اوداېمان غښتلتياته پام واړوي اوهم خپلي ټولنې ته خدمت وکړي.

داسلامي تمدن ارزښت:

په يقيني ډول هغه دين چې دانساني ژوندانه ټول اړخونه اوځانګې يې رانغښتي، اوهغه ژوند چې دعقيدې او واقعتونو خواته يې رابولي په يوځانګړي ډول يې انځوروي داسې دين ته ناشوني ده چې ديوخاص تمدن لرلوپرته خپل ژوند وساتي ، هو: داسې دين دځان لپاره ديوي مناسبې فضا غوښتونکې دي چې دخپلوموخو او ارزښتونوته په ترلاسه کولوکې ورسره ملګرتيا وکړي ،له همدي امله داسلام دين دنورو دينونو په پرتله يو ځانګړي اوممتازځاي لري فرايضو او عبادتونو ته زيات ارزښت او اهميت ورکوي ددي په اړه دخاصو قواعدو اوځانګړوضوابطو په بيانولو سره يي ښوولي دي ، په اسلامي جهان بينۍ کې يې پاکۍ اوسپيڅلتياته ځانګړي ځاې ورکړي.

داسلام له نظره پاکي د نظافت سره مترادفه کلمه ده ، همدا ډول يواځي د اخلاقي جنايت څخه ځان ژغورلوته عفت اوپاکوالۍ نه وايي بلکې عفت اوپاکي دواړه لغتونه په اسلام کې ژور اوپراخه معناوې لري ، له همدې امله اسلام اصلا ړلويديزتمدن سره هيڅ ډول سازش اونږديوالۍ نه مني،کوم چې په تاريخي لحاظ ترځانګړو لاملونو اوشرائطو لاندي منځته راغلي وي اوپه داسې چاپيريال کې يې رشد اونمو کړي وي چې ترزياتې مدي پوري مادي پرستې اوددين سره دښمني پري حکومت کړۍ وي نو څنګه کيداي شي چې په هغه کې به پاکوالۍ اوسپيڅلتيا موجوده وي.

علامه ډاکتراقبال چې پخپله هم دلويديزي نړي دتمدن او تاريخ پوهانو څخه دی په يوه ډيره لنډه جمله کې يې دغه واقعيت ته اشاره کړۍ وايي: ددغه تمدن اوپرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوږد واټن لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي تمدن کې دعباداتونو نظام دپاکوالي سره بشپړه رابطه او تړون لري مګر دلویدیزتمدن داسې ندی.

اسلامي تمدن زړه اوسترګو پاکوالي ، دنظر اوفکرپاکوالي ته بلنه ورکوي ولې غربي تمدن یوازې دقانون اوچاپیریال پیژندني له نظره ارزښت ورکوي اوبس ، که چیري عمومي فضا اویاهم مقابل لوري دکوم کاراجازه ورکړي دهغه بدکاریدي له منځه ځي اوله هغه وروسته دعزت اوپاکۍ ضد نه ګڼل کیږي ، په پایله کې قانون رواج اوچاپیریال ته تسلیمیږي اوبس.

اسلامي تمدن حجاب اوسترلازم بولي مګر غربي تمدن حجاب اوستر ته کوم ارزښت نه ورکوي او دا دبشر دحقوقومخالفت بولي بلکي په لومړي مرحله کې پخپله دپردي اوحیاپه ضد اقدام کوي اوهغه یووروسته پاتي کاربولي.

اسلامي تمدن دنر اوښځې آزادانه اختلاط ردوي : اوداکار دټولنې لپاره داخلاقي فساد منبع او دکورني نظام دپاش کیدو او له منځه تللو لامل او سبب بولي ولې دغه سرطاني داني ته لویدیزتمدن یو انساني ضرورت او اساسي اړتیا وایي ، کوم حالت چې موږ مسلمانان په ځانګړي ډول افغاني مظلوم اومحروم ملت یې دسرپه سترګو ویني دښځو اونرو اختلاط په دولتي ارګانونو، غربي صلیبي تش په نوم خیریه مؤسسو کې دي حدته رسیدلې چې زیاتره ښځې دهغوي دجسمي ښکلا په اساس په کارونو ګومارل کیږي ، زنا بالکل عامه شوي (د رمضان په مبارکه میاشت کې موږ ملګري د دولتي دفتر څخه راووتو ګورو یو ځوان د امنیتي کسانو په منځ کې وارخطا ولاړدي پوښتنه مو وکړه څه خبرده هغوي وویل دانګورو په باغ کې یې دیوي نجلۍ سره په رڼا ورځ زنا کوله او موږ راوست ، سبا شو، موږ دیو څه ناخه سزا او جزا اوریدو ته په تمه وو خو هغوي وویل نجلۍ ویل زه یوازې په اطاق کې ویریږم بیا مو دواړه هلك اونجلې دري ساعته په یو اطاق کې بندي کړل په پاي کې د نجلې خور راغله او زیات فریادیي کاوه زموږ هم زړه پري وسو او پري مو ښول) دا د غربي تمدن یوه وړوکې بیلګه ده پدي ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

هره ورځ په زرګونو مثالونه دهیواد والو په وړاندي رامنځته کیږي خو افسوس چي ضمیر مړ دي احساس نشته ، تش په نوم د دیموکراسی اتڼ ته بې دینه خلك غړمبیږي .....

سربیره پردي نورزیات اساسي او اصولي توپیرونه چي داسلامي تمدن له نظره لکه عکس ، تصویر ، دسپي ساتل د طلا ،سپینو زرو او وریښمو کارول دنارینه ؤ لپاره داټول څیزونه او داسي نور دغربي صلیبي تمدن سره په بشپړ ډول توپیر لري.

پدي اساس په لوستونکو لازم دي چي دعقاعدو، عباداتو سنتو، مستحباتو ، نبوي سیرت او اسلامي عاداتونو سربیره هڅه وکړي چي پخپل کور او دژوند په چاپیریال کي اسلامي تمدن او د ژوندانه طریقه ترخپلي وسي پوري ژوندی کړي او دهغي مطابق خپل ژوند برابر کړي ، دغربي صلیبي تمدن او دهغه دځانګړتیا ؤ څخه ځان وژغوري ، دغربي تمدن نښاني لکه دښځو اونارینه ؤ کډوالي ، دشرعي حجاب نه مراعات کول ، دعکس او فوټو کارول ، ساز اوسرود دخپل مشغله او بختیا ګرځول دسپیو روزل او په هغو لاس وهل دمشکوکو او مشتبه خښاکونو خوراکونو استعمالول او داسي نورو څیزونو څخه باید په ټینګه ځانونه وساتي په شرعي حجاب ، حیا ، پرده ، دپاکي او سپیڅلي لاري تعقیبول ، دقبلي پیژوندل ، داسلامي لباس او خوراکي لوښوتوپیرلرل ، زامنو او لوڼوته دیني تعلیم او تربیه ورکول دي ټولو څیزونو ته باید په ټینګه توجه او پاملرنه وکړي داځکه چي ددي څخه پرته شرعي او اسلامي ژوند کول امکان نلري بلکي دفرائضو او واجباتو سرته رسول هم مشکل او ستونزمن دي.

سربیره پردي : که چیري اسلامي امت دخپل تمدن او اصل اسلامي فرهنګ څخه لري شي په پاي کي د واقعي ژوند څخه بیل شوي یواځي دعقیدي ،عباداتو او دیني مراسمو په چاپیریال کي بند شوي او ددوي رابطه دسابقي سره قطعه شوي او په پاي کي ښایي دفکري او اسلامي تمدن دتردید سره مخامخ شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوسني وخت کي اخلاقي ګډوډي رامنځته شوي کورني نظام اوجوړښت له منځه تللي اسلامي امت غربي صليبي تولنو په څيرچي دغه اخلاقي مرضونه يي خپلي اوچتي پوړي ته رسيدلي ښايي داخلاقي جزام سره مخامخ شي په ډيرتاسف سره نن ورځ زيات اسلامي هيوادونه په پټو سترګو دصليبي لويديز تقليد کوي په هغوي پسې روان دي دهغوي په څير ژونديي اختيار کړي چې دهغه منفي اوکرغيړن آثار ترلمر روښانه دي.

۴- جومات او لمانځه ته پام اړول:

کله چې لمونځ انسان دفساد اوتباهۍ څخه په ساتلوکې ډير مهم رول لري کولاي شي چې دفرهنګي هجوم په مقابل کې دمقابلې دمهمو لاروڅخه وشميرل شي، په يقيني ډول که چيرې زموږ ځوانان دجومات او لمانځه سره مينه پيداکړي او د الله ج او د هغه دعبادت خوند اولذت درك کړي هيڅکله به حا فر نشي چې خپل ځان په نورو حرامو خوندونو ککړکړي ، لمونځ انسان جوړوي روح پاکوي بدي پخپله حقيقي څيره انسان ته ورښيي ، د روح په چاپيريال دهدايت اورحمت دباران د اوريدو سبب اولامل کيږي انسان دفساد او بديو څخه منع کوي دشيطان نقشي پر اوبو لاهو کوي اوله منځه يي وړي ، انسان پخپلو نفساني غوښتنو مسلطوي لکه څنګه چې الله ج فرمائي: . ژباړه : بيشکه لمونځ انسان ړفحشا اوبديو څخه منع کوي.

له همدي امله ځوانان بايد هڅه وکړي چې خپله رابطه دجومات لمانځه دجمعي دلمانځه سره پري نکړي او کوښښ وکړي چې لمونځ پخپل وخت سره اداء کړي ترڅو دالله ج ذکر او ورسره رابطه ټينګول چې په پرتليز(مقايسوي) ډول دبل هيڅ خوند سره پرابر ندي درکړي.

اي ځوانانو! دهغو بربنډو او بد کاره آوا زويونکو او نڅا کوونکو څخه وويريږي چې رذالت او فحشا يي آخري حدته رسيدلي وی ، دشرابو او نڅا بنډارونه يي ګرم کړي وی ، په ډيره مستي او جګ آواز سره داسې چيغي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

آوازونه وهي لکه د ډول په څیر سره ، ډیري بدي بي حیا په بشپړه بي ادبي سره یي په ژبو داسي کلمات جاري ساتي چې د انسانیت په چوکات کي هم ځاي نلري ، پرته له کوم واټن او حد څخه ښځي او نارینه سره ګډ چې عزت او حیثیت یی تر پښولاندي کوي ، چې دفجشا او بي بند وباري تري له ورایه ښکاري.

اي ځوانانو : دهغو خلکو څخه وویریږي چې دوي دپیشرفت او ترقي چیغي وهي د دوي تشو دعوا ووته غوږ مه ایږدي ځکه بدوکارونو ته ښه رنګ ورکوي اوخلکوته خپله نظریه او ایډیالوژي دحل ښه لار ورپیژني او څرګندوي چې دټولو مشکلاتو دحل لار دهلاکو او نجونو د وړوکوالي څخه ګډوالي او اختلاط دی.

دا داسي کلمي دي چې پخپله نه پري پوهیږي او داسې مطالب بیانوي چې په معنا اومهوم یي نه پوهیږي دهغه محتوا نه ده ورته روښانه داداسي خلك دي چې په شعوري یا لاشعوري ډول سره دیهودو صلیبیانو ، کمونستانو او صهیونستانو پروګرامونو او نقشو پلي کوونکي او په لاراچوونکي دي.

دغه خائنان غواړي زموږ ځوانان په فاجرو فاسقو بي احساسه او فاسدو عناصرو باندي واړوي ځکه دوي غواړي چې مسلمانان ځوانان دهغوي هڅي ، جهاد ، او هرراز کوښښونه له یاده وباسي ترڅو دظالمانو او اشغالګرو په مقابل کي دتسلیمی سرونه ښکته کړي ، او ددوي هر بد او ناروا غږ چې دپلیتیو او ککړو مریو یي راوزي باید مسلمان ځوانان ورته چکچکي ووهي او دهر بي دینه او نا مسلمانه شخص حکم ومني دغه کافران غواړي چې زموږ ځوانان دپسونو درمو په څیر چې چیرته وغواړي هلته بوځي پخپله امسایي وځروي . **اي ځوانانو هوښیار اوسی** دکفارو ددي پوچو او بي مفهومه دعواوو او هغه فریب ورکوونکو کلماتو او خبروته متوجه شي او دغه پروګرامونه په دوامداره توګه پخپلو ذهنونو کې وساتی ، خپل عفت په صبر سره وساتي ،خپله رابطه دخپل الله ج سره ټینګه او محکمه کړي ، داافتخار ، سرلوړي تاج ، داسلام سپیڅلي دین ته په راګرځیدوسره پخپل سرکیږدي دهر بي دینه ، فاجر، فاسق دعوت اوبلنه ردکړي ،دملحدانو او کافرانو افتخاراتو او مباهاتوته توجه ونکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

الله جل جلاله دغه مبارك فرمان ته غوږشي چې:

ژباړه: پيروي مه كوي ددغسې غوښتونو دمخكيني قوم څخه چې ګمراه شويدي او ډيرزيات يي ګمراه كړي او پخپله هم دښمي لاري څخه كرځيدلي دي.

ددي ټولونفسي غوښتنو،هوسونو او دنورونارساييوسره سره هيڅوك دغه مقصد ته ونه رسيدل.

تاته مي دهدف اومقصد دخزاني نښه وښوده زه ورونه رسيدم ښايي ته به وورسې.[29]

دشهادت په باب كـې دعدالت په شروطـو كې راځي چې څوك سندري وايي دهغه ګواهــي په محكمه كـي رد ده .[30]

ديزيد بن وليد څخه نقل كړل شوي چې وايي: خپل ځان دسازاو سرودڅخه لري كړي ځكه داشرم او حيا كموي ، شهوت زياتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو اثرعملا په وجود كې ټينګوي .

دښځوسره ديوځاي كيناستوڅخه پرهيزوكړي ځكه د اختلاط او همدارنګه ساز او سرودپه پايله كي زنا منځته راځي.

- دوهم فصل زياتره مطالب مى د انتر نيتى شبكو لكه : اصلاح آن لاين او داسى نورو څّه مى اخستى دى .[29]

– كشف الخفاء عن حكم سماع الغناء)صفحه ٢٨ .[30]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

ددغه بحث ترلیکلو وروسته دې نیتجی ته ورسیدو چې :

۱- داسلام سپیڅلی دین د فطرت سره موافق دی هر هغه شی چی اسلام د هغه نه منع کوی د انسان د ګټی او فوائدو لپاره ده هیڅ داسی عمل نشته چې اسلام منع کړی وی او د انسان پکی ګټه نه وی.

۲- د وخت ارزښت د اسلام له نظره خورا با ارزښته سرمایه ده چې د موسیقی او ساز او سرود تر څنګ دغه سرمایه له لاسه وځی .

۳- ساز او سرود د اسلام له نظره حرام دی په هر بالغ او مکلف انسان باندی لازم دی چې تری ډډه وکړی.

۴- ساز او سرود د انسان روح مریضوی او دهغی استحکام او قوت تری اخلي د سختیو په مقابل کې هیڅ مقاومت نشی کولی او د امتحان په وخت کې ځان بایلی.

۵- داسلامي تمدن ارزښت ښودل شو ی دی ، چې له اساسي ټکو څخه یی دنر او ښځي اختلاط ردول دی .

۶- دهغو بربنډو او بد کاره آوا زویونکو او نڅا کوونکو څخه ویره په ګوته شوی ده چې رذالت او فحشا یې آخري حدته رسیدلي دشرابو او نڅا بنډارونه یې ګرم کړي وی .

۷- **علامه ډاکتر اقبال**: په یوه ډیره لنډه جمله کې یې دغه واقعیت ته اشاره کړی وایي: دغربی تمدن اوپرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوړد واتن لري.

۸- سازاو سرودڅخه لري اوسئ ځکه داشرم او حیا کموي ، شهوت زیاتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو اثرعملا په وجود کې ټینګوي .

۹- دښځوسره دیوځاي کیناستوڅخه پرهیزوکړي ځکه داختلاط په پایله کې زنا منځته راځي.

۱۰- ساز او سرود په پایله کی ټول دنیوی او اخروی ضررونه انسان او خاصتا مسلمان ته متوجه کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځلیکونو فهرست

١-قرآن کریم .

٢-**إغاثة اللهفان من مصايد الشيطان** ،المؤلف: محمد بن أبي بكر بن أيوب بن سعد شمس الدين ابن قيم الجوزية (ت ٧٥١هـ، المحقق: محمد حامد الفقي ا لناشر: مكتبة المعارف، الرياض، المملكة العربية السعودية .

٣- **انترنیتی شبکی** .(نن تکی آسیا) .

۴ – **اسلامی لاربنـود** آنلاین .

۵ – **اصلاح آنلاین** .

۶- **تلبيس إبليس** ، المؤلف: جمال الدين أبو الفرج عبد الرحمن بن علي بن محمد الجوزي (ت ٥٩٧هـ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر، بيرزت، لبنان الطبعة: الطبعة الأولى، ١٤٢١هـ/ ٢٠٠١.

٧- - **جامع البيان عن تأويل آي القرآن** ، المؤلف: أبو جعفر، محمد بن جرير الطبري (٢٢٤ - ٣١٠هـ توزيع: دار التربية والتراث - مكة المكرمة - ص.ب: ٧٧٨٠ الطبعة: بدون تاريخ نشر.

٨-**خطبه های اصلاحی** - تربیتی ، علامه مفتی محمد تفی عثمانی ، مترجم : محمد عمر عیدی ، سال چاپ 1369 ، نوبت چاپ : اول ، انتشارات : شیخ الاسلام احمد جام.

٩ - **الزواجرعن اقتراف الكبائر**، المؤلف: أحمد بن محمد بن علي بن حجر الهيتمي السعدي الأنصاري، الناشر: دار الفكر(شهاب الدين شيخ الإسلام، أبو العباس (ت ٩٧٤هـ، لطبعة: الأولى، ١٤٠٧هـ - ١٩٨٧م ..

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٠-- **سنن ابن ماجه** . المؤلف: ابن ماجة أبو عبد الله محمد بن يزيد القزويني، وماجة اسم أبيه يزيد (ت ٢٧٣) تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي ، الناشر: دار إحياء الكتب العربية - فيصل عيسى البابي الحلبي.

١١- **سنن ابي داود** ، المؤلف: أبو داود سليمان بن الأشعث بن إسحاق بن بشير بن شداد بن عمرو الأزدي المحقق: محمد محيي الدين عبد الحميد ،الناشر: المكتبة العصرية، صيدا – بيروت.(السِّجِسْتاني (ت ٢٧٥هـ

١٢- **السنن الكبرى** ،المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت ٤٥٨ هـ، المحقق: محمد عبد القادر عطاء الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت – لبنان ، لطبعة: الثالثة، ١٤٢٤ هـ-٢٠٠٣ م.

١٣- **سلسلة الأحاديث الصحيحة وشيء من فقهها وفوائدها**، المؤلف: محمد ناصر الدين الألباني ت 1420ق ، الناشر: مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض الطبعة: الأولى لمكتبة المعارف عدد الأجزاء: ٧ ، عام النشر جـ ١ - ٤: ١٤١٥ هـ- ١٩٩٥ م.

١٤- **صحيح البخاري** ، المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي ، تحقيق: جماعة من العلماء، الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ١٣١١ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثاني ثم صَوّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى عام ١٤٢٢ هـ لدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بترقيم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة ، عدد الأجزاء: 9.

١٥-**صحيح الجامع الصغيروزياداته**، المؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي الناشر: المكتب الإسلامي(بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠هـ..

١٦- **غذاء الألباب في شرح منظومة الآداب**، المؤلف : شمس الدين، أبو العون محمد بن أحمد بن سالم السفاريني الحنبلي (المتوفى : ١١٨٨هـ، الناشر : مؤسسة قرطبة – مصر، لطبعة : الثانية ، ١٤١٤ هـ / ١٩٩٣م.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٧ -**الفتاوى العالمكيرية المعروفة بالفتاوى الهندية** . المؤلف: جماعة من العلماء ، برئاسة الشيخ: نظام الدين البرنهابوري البلخي . بأمر السلطان: محمد أورنك زيب عالمكير. الطبعة: الثانية، ١٣١٠ هـ الناشر: (المطبعة الكبرى الأميرية ببولاق مصر (وصَوّرتها دار الفكر بيروت وغيره .

١٨- **مجموع الفتاوى** ، المؤلف: شيخ الإسلام أحمد بن تيمية جمع وترتيب: عبد الرحمن بن محمد بن قاسم رحمه الله وساعده: ابنه محمد وفقه الله، الناشر: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة – السعودية، عام النشر: ١٤٢٥ هـ - ٢٠٠٤ م.

١٩- **المصنف في الأحاديث والآثار** ،المؤلف: أبو بكر عبد الله بن محمد بن أبي شيبة الكوفي العبسي .،تقديم وضبط: كمال يوسف الحوت ، الناشر: (دار التاج - لبنان)، (مكتبة الرشد - الرياض)، (مكتبة العلوم والحكم - المدينة المنو رة ، الطبعة: الأولى، ١٤٠٩ هـ - ١٩٨٩ م.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library